Logističke funkcije špeditera u zračnom prometu

Peček, Branko

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Transport and Traffic Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet prometnih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:119:680039

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Faculty of Transport and Traffic Sciences - Institutional Repository

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

Branko Peček

LOGISTIČKE FUNKCIJE ŠPEDITERA U ZRAČNOM PROMETU

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI
ODBOR ZA ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 30. ožujka 2017.

Zavod: **Zavod za transportnu logistiku**
Predmet: **Špedicija**

ZAVRŠNI ZADATAK br. 4233

Pristupnik: **Branko Peček (0135234630)**
Studij: Inteligentni transportni sustavi i logistika
Smjer: Logistika

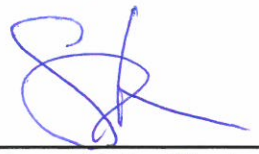
Zadatak: **Logističke funkcije špeditera u zračnom prometu**

Opis zadatka:

Opisati i objasniti glavne poslove špedicije, te prikazati ulogu špeditera u organizaciji otpreme robe u zračnom prometu. Opisati i objasniti specifičnosti logističkih funkcija špedicije u odvijanju međunarodnog prijevoza robe u zračnom prometu. Izloženu materiju ilustrirati prikazom primjera iz prakse.

Zadatak uručen pristupniku: 28. travnja 2017.

Mentor:

doc. dr. sc. Ratko Stanković

Predsjednik povjerenstva za završni ispit:

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

Branko Peček

LOGISTIČKE FUNKCIJE ŠPEDITERA U ZRAČNOM PROMETU

LOGISTIC FUNCTIONS OF THE FREIGHT FORWARDERS IN AIR TRAFFIC

ZAVRŠNI RAD

Mentor: doc. dr. sc. Ratko Stanković

Student: Branko Peček

JMBAG: 0135234630

Zagreb, 2017.

SAŽETAK

Razvoj međunarodne trgovine kroz povijest te rast potražnje za odgovarajućim prijevoznim kapacitetima, utjecali su na razvoj prijevozničke djelatnosti koja svojom ponudom treba zadovoljiti tu potražnju. Tako se s vremenom stvorila potreba za djelatnost koja bi omogućila da korisnici prijevoza na vrijeme osiguraju odgovarajuće prijevozne kapacitete za prijevoz vlastite robe, odnosno špedicija. Poduzeće ili fizička osoba čija je zadaća određivanje optimalnog prijevoznog rješenja, organizacija i provedba prijevoza robe naziva se špediter. Zračni je promet specifičan u svojoj logističkoj ulozi. Zračne luke su se razvile u logističko distribucijske centre koji nisu više samo terminali u zračnom prometu i ne bave se samo dopremom i otpremom robe, nego imaju široku ponudu usluga koje pružaju. U prometu roba preko zračnih luka, špediter obavlja sve poslove povezane s organizacijom zračnog prometa, prihvatom robe, obavljanjem prekrcajnih manipulacija, ali i s daljnjom otpremom robe drugim oblikom transporta. Logističke funkcije špeditera i poslovi koje on obavlja u sklopu zračnog logističkog sustava međusobno su povezani te ovise o uvjetima i zadacima koji su postavljeni pred njega.

Ključne riječi : *međunarodna trgovina, špedicija, špediter, zračna luka, logistička funkcija.*

SUMMARY

The development of international trade through history and the growth of demand for adequate transport capacities have influenced the development of transport operations, which with their offer have to meet this demand. Thus, over time, it created the need for an activity that would enable timely transport for users to provide adequate transport facilities for the transport of their own goods or freight forwarding. An enterprise or a natural person whose task is to determine the optimal transport solution, organization and implementation of freight transport is called a freight forwarder. Air traffic is specific in their logistic role. Airports have developed into logistics distribution centers which are no longer just terminals in air traffic and deal not only with shipping but have a wide range of services they provide. In freight traffic through the airports, the freight forwarder carries out all activities related to the organization of air traffic, the acceptance of goods, the handling of transhipment manipulations, as well as the further dispatch of goods by another form of transport. The logistical functions of the forwarder and the operations he carries out within the air logistics system are interrelated and depend on the conditions and tasks set before them.

Keywords : *international trade, freight forwarding, freight forwarder, airport, logistic functions.*

SADRŽAJ

1. UVOD 1
1.1. Predmet i cilj rada 1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja 1
1.3. Sadržaj i struktura rada 1
2. RAZVOJ DJELATNOSTI ŠPEDICIJE 2
2.1. Razvoj špedicije kroz povijest 5
2.2. Razvoj špedicije u Republici Hrvatskoj 6
3. ZNAČAJKE USLUGA ZRAČNOG PRIJEVOZA ROBE 8
3.1. Značajke tržišta prijevoznih kapaciteta 8
3.2. Subjekti tržišta prijevoznih kapaciteta 9
3.3. Značajke zračnog prijevoza robe 10
4. POSLOVI ŠPEDICIJE U ORGANIZACIJI ZRAČNOG PRIJEVOZA ROBE 13
4.1. Općenito o poslovima špedicije u zračnom prijevozu robe 13
4.2. Primjer otpreme robe u zračnom prometu 16
5.TRŽIŠTE ZRAČNOG PRIJEVOZA ROBE U RH 18
5.1.Dokumenti u zračnom prijevozu 20
5.2.Prevoznine u zračnom prijevozu 20
5.3.Odgovornost prijevoznika 21
5.4.Prijevoz opasnog tereta 21
6.ZNAČAJ ŠPEDITERA ZA UNAPRJEĐENJE DJELATNOSTI ZRAČNOG PRIJEVOZA ROBE 22
7.ZAKLJUČAK 27
LITERATURA 28
POPIS SLIKA 29
PRILOZI 30

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada je opis uloge i važnosti logističke funkcije špeditera u zračnom prijevozu. Današnji uvjeti globalizacijskih procesa na transportnom tržištu nameću potrebu transformacije klasičnog špediterskog operatera u logističkog špediterskog operatora, koja bi ujedno trebala uvjetovati i promjenu funkcija klasične špedicije u brojne i kompleksnije aktivnosti i funkcije logističke špedicije. Trenutna razina ponude i potražnje usluge prijevoza, ukupna količina prijevoznih kapaciteta u prometu, a posebice logistički standardi suvremenog načina poslovanja od špeditera ne zahtijevaju samo dobro poznavanje tehnologije prometa, već i poznavanje prometnih, carinskih, trgovinskih propisa te posjedovanje vlastitih logističkih rješenja koja podrazumijevaju odgovarajuću infrastrukturu. Zbog toga se uloga špeditera počela preklapati sa sličnim djelatnostima te spajati u jedinstvenu funkciju logističkog operatera. Cilj rada je, kroz objašnjenje osnovnih obilježja pojma i uloge logističke funkcije špedicije i špediterskih operatora te njegove uloge u zračnom prometu, ukazati na kompleksnost i važnost špedicije u domaćem i međunarodnom robnom prometu.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Kako bi se što kvalitetnije istražila problematika rada, korišteni su različiti izvori podataka, od stručnih knjiga do internet stranica područja vanjske trgovine i ekonomije. Ovaj rad istražuje, proučava i analizira postojeće podatke. Pri prezentaciji podataka korištene su znanstvene metode povijesna metoda, metoda analize, klasifikacije i deskripcije.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Ovaj rad čini sedam međusobno povezanih cjelina. U rad uvodi predmet i cilj rada, izvori podataka i metode prikupljanja te sadržaj i struktura rada. Druga se cjelina odnosi na razvoj djelatnosti špedicije, treća na značajke usluga zračnog prijevoza robe, dok se četvrta cjelina odnosi na poslove špedicije u organizaciji zračnog prijevoza. Peta cjelina donosi značajke tržišta zračnog prijevoza robe u Republici Hrvatskoj, a šesta značaj špeditera za unapređenje djelatnosti zračnog prijevoza robe. Rad završava zaključkom, popisom korištene literature i popisom priloga.

2. RAZVOJ DJELATNOSTI ŠPEDICIJE

Razvoj trgovine kroz povijest te rast potražnje za odgovarajućim prijevoznim kapacitetima, utjecali su na razvoj prijevozničke djelatnosti koja svojom ponudom treba zadovoljiti tu potražnju. Tako se s vremenom stvorila potreba za posebnom, specijaliziranom djelatnosti, koja bi efikasno omogućila da korisnici prijevoza na vrijeme osiguraju odgovarajuće prijevozne kapacitete za prijevoz vlastite robe, odnosno špedicija.

Značenje riječi špedicija vuče korijene iz latinske riječi „expedire“ što u doslovnom prijevodu znači „odriješiti“ ili „urediti“, a u praktičnoj primjeni se prevodi kao „otpremiti“, „otpraviti“, „otposlati“.[1] Postoje različite definicije pojma špedicija, ali jedna od najjednostavnijih definicija je da je špedicija specijalizirana privredna djelatnost koja se bavi organizacijom otpreme i dopreme robe te provoza robe kroz neku zemlju i drugih poslova koji su s tim u svezi.

U današnjim gospodarskim uvjetima optimizacija poslovanja okarakterizirana je brzim promjenama, heterogenošću, raznovrsnošću potreba, snažnim porastom konkurencije, drastičnim skraćivanjem životnoga ciklusa proizvoda i usluga te ujednačavanjem tehnološke osnovice poslovanja.[2]

Stvaranje vrijednosti proizvoda i usluga, posebice onih koji su predmet vanjskotrgovinskih tokova, rezultat je snažnog razvoja intelektualnog kapitala, tehnike i tehnologije, posebno u području informacijsko-komunikacijskih tehnologija te procesa globalizacije tržišnih aktivnosti koji sa sobom nosi procese deregulacije, liberalizacije i standardizacije te ukidanje prepreka odvijanju gospodarskih aktivnosti sudionika na međunarodnoj razini.[3] Upravo su takvi uvjeti poslovanja potencirali važnost uloge špeditera u optimizaciji sveukupnih gospodarskih procesa.

Zahvaljujući ponajprije procesima outsourcinga, logistika je postala djelatnost s logističkim operaterima, logističkim pružateljima usluga kao glavnim akterima koji predstavljaju najviši oblik logističke specijalizacije.

Špediteri, transformirajući svoju ulogu u logističkog operatora, aktivno se uključuju u sve logističke procese i surađuju sa svim dijelovima logističkih lanaca, od sirovinske baze do potrošača. Prerastanjem klasičnih špeditera u logističke špeditere ili logističke operatere, oni postaju subjekti koji svojim znanjima i vještinama mogu značajno utjecati na postizanje i održavanje efikasnih i uspješnih logističkih lanaca, što ih afirmira kao kreatore, menadžere i konzultante logističkih lanaca.[4]

[1] Bichou, K. : *Port operations, planning and logistics*, Informa Law, Routledge, 2009., str. 7
[2] Ibid., str. 8
[3] Ibid., str. 8
[4] Ibid., str. 9

Sazrijevanje i prerastanje klasičnih špeditera u logističke špeditere postiže se efikasnijom realizacijom klasičnih špediterskih poslova, te unapređenjem i proširivanjem logističkih usluga za svoje komitente.[5]

Špediter, kao osoba odgovorna za prijevoz, mora koordinirati poslove između svih sudionika u prijevozu, odnosno djelovanja između pošiljatelja, primatelja, prijevoznika, osiguratelja robe, luka, robnih terminala, carina, inspekcijske službe i drugo, kao i kontrolirati pošiljku na čitavom njezinom prijevoznom putu.[6]

Korisnici prijevoza mogu i sami organizirati prijevoz i otpremu vlastite robe, osiguranje robe i ostale potrebne radnje, ali se u pravilu takvi poslovi povjeravaju špediteru. Špediter mora dobro poznavati tehnologiju prometa, prometne, carinske i vanjskotrgovinske propise te mora imati vlastita logistička rješenja koja mu pomažu u rješavanju konkretnih problema u organiziranju usluge prijevoza robe.

Ni najveće špediterske organizacije ne mogu samostalno izvršiti svaku dispoziciju komitenta, u slučajevima kada špediter nije u mogućnosti sam obaviti sve poslove, on angažira korespondente, odnosno međušpeditere i podšpeditere.

Međušpediter je fizička ili pravna osoba na koju je glavni špediter prenio realizaciju jednog dijela špediterskog posla.[7] Špediter nije uvijek u mogućnosti uvijek sam obaviti sve povjerene zadatke, pa se za obavljanje poslova koje je komitent zatražio služi s uslugama drugih špeditera (međušpeditera).

Podšpediter je fizička ili pravna osoba na koju je glavni špediter prenio realizaciju jednog potpunog špediterskog posla jer ponekad radi opravdanih razloga (jer primjerice nema vlastitu radnu jedinicu na nekom mjestu iz kojeg je potrebno otpremiti ili dopremiti robu), špediter mora prenijeti izvršenje komitentovog naloga na podšpeditera (s time da ga podšpediter mijenja u cijelom njegovom poslu).[8]

Poslovanje špeditera nije određeno posebnim propisima u većini zemalja. Radi uspješnog obavljanja špediterske djelatnosti, od špeditera se očekuje da poznaje sve zakonske propise u zemljama provoza, uvoza i izvoza, te se očekuje sposobnost špeditera da se kvalitetno i uspješno snalazi u međunarodnom prometu i trgovini roba. Angažiranje špedicije u međunarodnoj razmjeni daje niz prednosti poput :[9]

- tarifne – zbog pojeftinjenja transportnih i drugih troškova otpreme
- tehničke - zbog uvježbanosti radne snage pri manipuliranju teretom
- distribucijske - zbog korištenja skladišta špeditera, prijevoznih sredstava

[5] Ibid., str. 10
[6] Ibid., str. 10
[7] Feiss, B. : *Uloga špeditera na tržištu prijevoznih kapaciteta*, Završni rad, Fakultet prometnih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2015., str. 2
[8] Ibid., str. 2
[9] Ilić, M. : *Logističke funkcije lučkih špeditera*, Završni rad, Fakultet prometnih znanosti, Svečilište u Zagrebu, Zagreb, 2016., str. 3

Međunarodna špedicija je skup interdisciplinarnih i multidisciplinarnih znanja koja izučavaju i primjenjuju zakonitosti raznih i kompleksnih transportnih i prometnih aktivnosti koje omogućavaju obavljanje poslova kao što su :[10]

- uspješna otprema robe iz vlastite zemlje u inozemstvo (izvozna špedicija)
- doprema robe u vlastitu zemlju (uvozna špedicija)
- prijevoz robe između stranih zemalja (prijevozna tranzitna špedicija)

Specijalni poslovi špeditera, koje on obavlja u manjem opsegu kako bi upotpunio usluge koje nudi, su :[11]

- kontrola kakvoće i količine robe
- uzimanje uzoraka
- praćenje transporta
- doleđivanje
- izdavanje garantnih pisama
- zastupanje u slučaju havarije
- naplata robe
- leasing poslovi

Kontrola kakvoće robe provodi se isključivo kod sirovina i poluproizvoda, kod industrijske robe ne jer takva roba ima garanciju proizvođača. Kontrolu kakvoće provode samo ovlaštene institucije ili poduzeća, a po izvršenoj kontroli kakvoće izdaje se certifikat o kakvoći robe.

Kontrola količine robe provodi se brojanjem, vaganjem, mjerenjem i drugim postupcima, a kao mjerodavni podaci se uzimaju oni koji su upisani u prijevoznu ispravu.[12]

Uzorak je manja količina robe uzeta od veće količine robe, koji može uzimati samo stručna i ovlaštena osoba.[13] Uzorci se mogu uzimati samo na početnim i završnim točkama putovanja ili na mjestu ugovorenom za uzimanje uzoraka.[14]

Praćenje transporta može zatražiti komitent u slučaju kada se vrši prijevoz opasnih ili specijalnih tereta te pri prijevozu živih životinja ako njihov prijevoz traje dulje od osam sati.[15]

Kod prijevoza lako pokvarljive robe u posebnim kontejnerima, tzv. interfrigo kontejnerima, takva se roba doleđuje. Taj se postupak provodi samo u postajama koje imaju specijalne uređaje za doleđivanje i carinsku ispostavu.

Garantna pisma izdaje špediter kada u prijevozu postoje primjedbe na teret, a ne postoji bitan utjecaj na količinu i kakvoću robe i u slučaju kada roba stigne na odredište prije

[10] Ibid., str. 3
[11] Feiss, B: : *Uloga špeditera na tržištu prijevoznih kapaciteta*, Završni rad, Fakultet prometnih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2015., str. 10
[12] Ibid., str. 11
[13] Ibid., str. 11
[14] Ibid., str. 11
[15] Ibid., str. 11

originalnih prijevoznih isprava kako bi se mogla obaviti primopredaja između prijevoznika i primatelja robe, a da ne nastanu novi troškovi za komitenta.

Uloga špeditera u slučaju havarije je zastupanje komitenta pred havarijskom komisijom i prikupljanje dokumentacije potrebne za utvrđivanje sudjelovanja u zajedničkoj šteti.[16]

Naplata robe (naplata pouzećem) je realizacija posla kod otpremanja malih pošiljaka.[17] Zadatak špeditera je otpremiti pošiljku primatelju te kod primopredaje naplatiti vrijednost robe, što se obavlja preko korespondenata u inozemstvu.

Leasing poslovi obavljaju se sklapanjem ugovora o leasingu uz plaćanje naknade za leasing (najamnine) koju čine troškovi leasinga, amortizacija prijevoznog sredstva i dobit koju ostvaruje leasing poduzeće iz odrađenog posla.

Iz opisanih specijalnih poslova špeditera, vidljivo je da se provode u posebnim slučajevima prijevoza, kod specifične robe ili načina prijevoza, kada postoji opasnost u prijevozu ili rizici s obzirom na vrstu robe koja se prevozi te je tada prijevozu robe potrebno posvetiti dodatnu pozornost.[18] U takvim slučajevima se provode opisane dodatne radnje i poslovi od strane špeditera, sve u cilju što bolje i kvalitetnije usluge, kako bi se specifični prijevozi organizirali i proveli bez štete po komitenta i robu koja se prevozi.

2.1. Razvoj špedicije kroz povijest

Špedicija se prvi puta spominje u 13. stoljeću za vrijeme Mletačke Republike koja je tada bila najrazvijenija pomorska zemlja.[19] U to je doba jedna osoba objedinjavala više djelatnosti, pa se tako primjerice trgovac osim trgovinom, bavio i prijevozom robe, vodio brigu o njezinom skladištenju i financijama u poslovanju. S vremenom je došlo do porasta razmjene dobara između država zapadne Europe s državama na Bliskom, Srednjem i Dalekom istoku što je uvjetovalo podjelu rada.

U 16. stoljeću su prijevoznici počeli organizirati otpremu i dopremu tuđe robe, a za obavljeni prijevoz su naplaćivali prevozninu i o tome izdavali račun. Krajem 18. stoljeća prijevoz robe kao i trgovina između udaljenih područja sve se više razvijala, pa su trgovci sve češće tražili usluge posrednika, odnosno špeditera. Njihova zadaća je bila odabir prijevoznih puteva i prijevoz robe.[20]

U 19. stoljeću špedicija je doživjela veliki zamah uspostavom željezničkog prometnog sustava. Parni stroj uvelike je pomogao razvoju industrijske revolucije koja je rezultirala novom podjelom rada. To je podrazumijevalo da se proizvođač bavi samo proizvodnjom, trgovac samo trgovinom, prijevoznik prijevozom, a špediter se javljao kao osoba koja obavlja poslove organizacije otpreme i dopreme robe.

[16] Ibid., str. 12
[17] Ibid., str. 12
[18] Ibid., str. 13
[19] Ibid., str. 2
[20] Ibid., str. 3

Tijekom 20. stoljeća je osnovana i FIATA (International Federation of Freight Forwarders Associations), odnosno Međunarodni savez špediterskih udruženja. Ova je udruga osnovana 1926. u Beču, a njezina uloga je reguliranje špediterske djelatnosti na svijetu i sudjelovanje u radu drugih međunarodnih organizacija kao i u drugim agencijama i institucijama UN-a pri donošenju različitih međunarodnih i drugih konvencija i dokumenata koji mogu utjecati na prijevoz robe i pružanje špediterskih usluga.[21]

Klasični špediteri danas su prisutni na tržištu uglavnom u obliku malih poduzeća, nudeći pri tome usluge organizacije prijevoza robe, carinskog zastupanja te ostalih pratećih djelatnosti.[22] Ovakva špediterska djelatnost još uvijek dominira u nerazvijenim državama i državama u tranziciji, a klasična uloga špeditera prerasta u sveobuhvatniju i složeniju ulogu logističkog špeditera, ovisno o gospodarskim prilikama.

Špediterstvo je danas najprisutnije u visokorazvijenim i srednjerazvijenim državama koje imaju mogućnosti i sposobnosti pružati i dodatne usluge, logističke usluge koje ih klasificiraju kao pružatelje logističkih usluga ili kao logističke operatore. Pred špeditere se sve češće postavljaju zadaće za kreiranjem multimodalnih lanaca te osmišljavanjem i upravljanjem cjelokupnim logističkim lancem.

2.2. Razvoj špedicije u Republici Hrvatskoj

Na teritoriju današnje Republike Hrvatske razvitak špedicije razvijao se usporedno s razvojem špedicije u svijetu. U 16. stoljeću na prostorima današnje Hrvatske prijevoznici su organizirali otpremu robe tako da su je otpremali krajnjim korisnicima naplaćujući im svoje usluge.[23] U Austro-Ugarskoj špedicija je bila propisana austrijskim zakonima, dok je nakon Drugog svjetskog rata međunarodna špedicija u Hrvatskoj bila podređena planskoj privredi koja je u to vrijeme bila u bivšoj Jugoslaviji.[24] Temelj planske privrede su unaprijed utvrđene količine i vrste robe te njihova cijena od strane države, neovisno o potražnji.

Tada je u Jugoslaviji postojalo jedno poduzeće s filijalama i ispostavama u svim važnijim gradovima Jugoslavije, što je diktiralo poslovanje u špediciji. Kasnije se iz jednog dijela tog poduzeća razvila najveća hrvatska špediterska kuća *Transadria d.d.*. Sredinom 90-ih godina 20. stoljeća u Hrvatskoj je bilo registrirano oko 600 poduzeća koja su se bavila međunarodnom špedicijom, a najviše se njih bavilo zastupanjem u carinskom postupku pri uvozu i izvozu robe.

Posebno određeni uvjeti za carinjenje robe i kontrola zaduženja temeljem carinske garancije dovela je do toga da mnoge od tih tvrtki nisu mogle udovoljiti uvjetima poslovanja, stoga ih je u 2010. godini bilo registrirano manje od četiristo.[25] Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju 1. srpnja 2013. godine te ukidanjem carinskih procedura i nadzora prilikom robne

[21] Ibid., str. 4
[22] Ibid., str. 4
[23] Ibid., str. 13
[24] Ibid., str. 13
[25] Ibid., str. 13

razmjene domaće robe s ostalim članicama Europske unije, ta se brojka bitno promijenila, a špediterskih poduzeća koja se primarno bave carinskim zastupanjem danas ima mnogo manje.

3. ZNAČAJKE USLUGA ZRAČNOG PRIJEVOZA ROBE

Sa stajališta poslovne logistike pod prijevozom se podrazumijeva djelatnost, koja je istovremeno i element logističkog sustava, kojim se omogućava premještanje dobara kroz logistički i distribucijski sustav.[26] Danas postoji velik broj poduzeća koja pružaju usluge prijevoza robe te na taj način obavljaju i izvršavaju sve korake potrebne za brz i siguran prijevoz robe, pri čemu vrlo važnu ulogu ima špediter. S obzirom na vrlo široko tržište prijevoznih usluga na kojem se vrši prijevoz velike količine robe i u različitim transportnim sredstvima, veliki je izbor načina prijevoza, prijevoznog sredstva i prijevoznog puta koji špediter optimalno određuje na temelju zahtjeva korisnika prijevoznih usluga.[27] Tržište prijevoznih kapaciteta može biti podijeljeno na nekoliko skupina s obzirom na vrstu prijevoza o kojoj se radi. Ono može biti podijeljeno na tržište :[28]

1. pomorskog prijevoza

2. unutarnje plovidbe

3. zrakoplovnog prijevoza

4. željezničkog prijevoza

5. cestovnog prijevoza

U svakome od navedenih vrsta prijevoza, špediter ima jednako važnu ulogu te je zadužen za određivanje optimalnog prijevoznog rješenja te organizaciju i provedbu prijevoza robe. Potrebna dokumentacija za otpremu, dopremu i provoz robe je ono što razlikuje pojedine vrste prijevoza. Dokumentacija i određene dozvole potrebne za obavljanje prijevoza, dobivaju se od različitih nadležnih institucija, ali uloga špeditera u pojedinoj grani prometa se bitnije ne mijenja. Zračni prijevoz ima svoje specifičnosti u djelatnosti prijevoza i logistike u kojima se razlikuje od ostalih oblika prijevoza robe, o čemu će biti riječi u daljnjem tekstu rada.

3.1. Značajke tržišta prijevoznih kapaciteta

Prijevoznim kapacitetom smatra se sposobnost prijevoznog sredstva za prijevoz tereta, određenim prijevoznim putem u određenom vremenu.[29] Ta se sposobnost izražava kao korisna nosivost u težinskim (jedinicama mase) i prostornim jedinicama. Cijena prijevoza se formira na temelju ponude i potražnje, a predstavlja stvarne troškove usluge prijevoza i konjunkture.[30]

[26] Halča, B. : *Poslovna logistika*, Pomorski fakultet u Rijeci, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, 2006., str. 37
[27] Feiss, B: : *Uloga špeditera na tržištu prijevoznih kapaciteta*, Završni rad, Fakultet prometnih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2015., str. 12
[28] Ibid., str. 16
[29] Ibid., str. 37
[30] Ibid., str. 37

Značajke tržišta prijevoznih kapaciteta su :[31]

- prostorna određenost
- međunarodni karakter
- liberalnost
- kolebanje potražnje
- tromost ponude

Prostorna određenost podrazumijeva prometne pravce koji se koriste prilikom prijevoza robe na kraćim ili duljim relacijama, a važno je da se odredi optimalan pravac kod prijevoza. Zbog sve većeg širenja tržišta prijevoz se odvija kroz više različitih država, koje ostvaruju robnu razmjenu i kao takvo ima međunarodni karakter.

Liberalnost je karakteristika slobodnog tržišta na kojem se slobodno formiraju cijene, postoji globalna konkurencija između prijevoznika te mogućnosti korisnika prijevoza da između velikog broja ponuda izaberu najpovoljniju. Postoje ograničenja u djelatnosti prijevoza jer države štite domaće prijevoznike na način da stranim prijevoznicima uvode dozvole za prijevoz po načelu pariteta.

Kolebanje potražnje rezultat je utjecaja različitih faktora na potražnju tako da ona varira ovisno o određenim parametrima koje treba redovito pratiti kako bi se otklonio ili umanjio njihov utjecaj na djelatnost prijevoza.

3.2. Subjekti tržišta prijevoznih kapaciteta

Na tržištu prijevoznih kapaciteta ima više različitih funkcija i poslova koji se obavljaju.[32] Njihovi zajednički interesi su ostvarivanje što veće zarade te što bolji način realiziranja usluga koje nude. Njihovi interesi ne poklapaju se kada je riječ o cijenama prijevoznih usluga i na taj način nastaje konkurencija na tržištu čime se poboljšava kvaliteta usluga poslovanja. Subjekti na tržištu prijevoznih kapaciteta dijele se na prijevoznike, agente, korisnike prijevoza i špeditere.

Prijevoznici su subjekti ponude koji na tržištu nude svoja prijevozna sredstva kojima prevoze određenu robu od mjesta ukrcaja robe do odredišta. Njihov je interes što veća zarada, a da pri tome budu konkurentni u odnosu na druge prijevoznike.

Agenti posreduju na strani ponude, a njihova uloga je akvizicija, odnosno prikupljanje tereta za prijevoznike koje zastupaju.[33]

Korisnici prijevoza su subjekti potražnje i njihova uloga na tržištu prijevoznih kapaciteta je kupnja proizvodnih usluga.[34] Njihova je temeljna zadaća pribavljanje

[31] Ibid., str. 38
[32] Ivanovič, Č., Stanković, R., Šafran, M. : *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2010., str. 23
[33] Feiss, B: : *Uloga špeditera na tržištu prijevoznih kapaciteta*, Završni rad, Fakultet prometnih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2015., str. 15

odgovarajućih prijevoznih kapaciteta za prijevoz vlastite robe u određenim vremenskim razdobljima, a cilj je obaviti prijevoz uz što manju cijenu te što bolju i pouzdaniju uslugu.

Špediteri, kako je ranije u radu rečeno, posreduju na strani potražnje te u ime svojih komitenata zaključuju i ugovaraju prijevozne kapacitete, što čine izravno s prijevoznicima ili posredstvom agenata.

3.3. Značajke zračnog prijevoza robe

Za razumijevanje zračnog prijevoza robe nužno je prvo pojasniti pojam zračnog prometa. Zračni promet podrazumijeva prijevoz putnika, tereta i pošte zračnim letjelicama. Ponekad podrazumijeva i uporabu letjelica u Zemljinoj atmosferi i u druge svrhe. Kao posebna prometna grana, u užem smislu podrazumijeva prijevoz putnika i robe kao gospodarsku djelatnost, a u najširem smislu obuhvaća i zračne puteve, aerodrome, kontrolu zračnoga prometa i slično. Zračni se promet dijeli na javni i opći. Javni zračni promet može biti redoviti ili izvanredni. Redoviti (linijski) zračni promet redovit je komercijalni prijevoz osoba i stvari, koji je dostupan svima pod jednakim uvjetima, a obavlja se na unaprijed utvrđenim linijama, prema redu letenja i po objavljenim cijenama. Izvanredni (povremeni, neredoviti, čarter) zračni promet obavlja se uz posebno ugovorene uvjete, a ovdje pripadaju pojedinačni ili serijski čarterski prijevoz, taksi prijevoz, panoramski letovi i slično.

Opći (generalni) zračni promet obuhvaća civilnu uporabu zrakoplova i drugih zračnih letjelica izvan redovitoga i povremenoga prometa, primjerice u školske, poslovne, turističke ili rekreacijske, športske i slične svrhe, te uporabu za obavljanje različitih zadaća. Zračni promet kao gospodarsku djelatnost obavljaju zračni prijevoznici, koji mogu biti u državnom, privatnom ili mješovitom vlasništvu. S obzirom na prostor djelovanja, zračni prijevoz dijeli se na lokalni, regionalni, nacionalni, međunarodni i međukontinentalni, dok se prema onomu što se prevozi dijeli na putnički, teretni, poštanski i mješoviti putničko-teretni prijevoz.

Roba se na tržištu zrakoplovnog prijevoza prevozi različitim vrstama zrakoplova, međutim robni promet (engl. *Cargo*) je oduvijek bio manjeg opsega u odnosu na prijevoz putnika.[35] Robni promet bilježi stalan rast zbog sve većeg broja zrakoplova koji imaju veće eksploatacijske značajke zrakoplova poput povećanja nosivosti, promjena poslovne politike zrakoplovnih kompanija te pojave prijevoznika specijaliziranih za hitan prijevoz pošiljaka, odnosno robe od vrata do vrata (engl. Courier Express Service).[36]

Teretni zračni promet, s obzirom na brzinu i sigurnost kao njegove glavne prednosti, pretežno se koristi za prijevoz skupocjenoga tereta, pokvarljive robe ili žurnih (ekspresnih) pošiljki, a u slučaju kada nije moguća ili je znatno otežana uporaba prijevoznih sredstava drugih prometnih grana (prirodne katastrofe, rat), zračni je prijevoz katkad jedini izbor za

[34] Ibid., str. 15
[35] Ibid., str. 22
[36] Ibid., str. 22

opskrbu izoliranih područja. Teretni zračni prijevoz najviše razvijaju zračni prijevoznici, u suradnji s otpremnicima i pošiljateljima. Teret se zrakom prevozi uz putnike u putničkim zrakoplovima (obuhvaćaju više od polovice prijevozne sposobnosti teretnoga zračnoga prometa) ili namjenskim teretnim zrakoplovima (2007. svaki je deseti trgovački zrakoplov bio teretni).[37] Zrakoplovne tvrtke specijalizirane za teretni prijevoz, teret prevoze samo teretnim zrakoplovima. Posebna se poduzeća bave integralnim prijevozom, u kojem se dio prijevoza obavlja zrakoplovima zadovoljavajući potrebe korisnika za prijevozom od vrata do vrata. Prometne tokove tereta u zrakoplovnim lukama čine :[38]

- ulazni prometni tokovi tereta, tj. početni tokovi
- izlazni prometni tokovi tereta, tj. završni tokovi
- prometni tokovi tereta u transferu

Ulazni, početni prometni tokovi tereta odvijaju se po određenim dionicama gdje se stvaraju :[39]

- prometni tokovi do predaje tereta
- prometni tokovi od mjesta predaje tereta do mjesta razvrstavanja i oblikovanja transportnih jedinica
- prometni tokovi od skladišta do mjesta za ukrcavanje tereta

Izlazni, završni prometni tokovi tereta odvijaju se također po određenim dionicama gdje se stvaraju :[40]

- prometni tokovi od mjesta iskrcavanja do terminala (cargo skladišta)
- prometni tokovi od mjesta skladištenja i rastavljanja transportnih jedinica do mjesta predavanja tereta

Transferske prometne tokove čine :[41]

- prometni tokovi tereta od mjesta za iskrcavanje do mjesta za ukrcavanje

Ako se pak transfer odvija preko terminala, onda transferske prometne tokove čine :[42]

- prometni tokovi od mjesta iskrcavanja do terminala (cargo-skladišta)
- prometni tokovi od terminala (cargo-skladišta) do mjesta za ukrcavanje

Poštanski početni prometni tokovi u zrakoplovnim lukama obilježeni su sljedećim radnjama ili operacijama :[43]

[37] Bichou, K. : *Port operations, planning and logistics*, Informa Law, Routledge, 2009., str. 29
[38] Ibid., str. 30
[39] Ibid., str. 30
[40] Ibid., str. 31
[41] Ibid., str. 31
[42] Ibid., str. 32

- pretovar poštanskih pošiljaka s dostavnih vozila na vozila za prijevoz po aerodromu
- prijevoz poštanskih pošiljaka od mjesta za pretovar do mjesta za ukrcavanje u zrakoplov
- ukrcavanje poštanskih pošiljaka

Pri završnim prometnim tokovima poštanskih pošiljaka, operacije se odvijaju obratnim redoslijedom. Razlika između teretnih i poštanskih prometnih tokova jest u tomu što se u poštanskih prometnih tokova ne pojavljuju operacije u cargo skladištu, već se neposredno sreću kopneni i zračni prometni tokovi.[44]

U prometu poštanskih pošiljaka odvijaju se intenzivni transferi koji mogu biti :[45]

- izravni (sa zrakoplova na zrakoplov)
- posredni (s operacijama razvrstavanja pošiljaka i oblikovanja novih jedinica)

U razdoblju 1958–2008. godišnji porast ostvarenih tonskih kilometara iznosio je više od 7%, dosegnuvši 194 milijarde tkm, te ukupno 42 milijuna tona prevezenoga tereta.[46] Oko 70% zračnoga teretnoga prijevoza odvija se između Sjeverne Amerike i Azije, Europe i Azije, Europe i Sjeverne Amerike te unutar Sjeverne Amerike i unutar Azije.[47] Među prijevoznicima je u 2007. godini u prijevozu tereta najveći promet ostvario FedEx (15,7 milijardi tkm), a u Europi Lufthansa Cargo (8,3 milijardi tkm).[48] Te su godine prema broju teretnih zrakoplova najveći prijevoznici bili FedEx (672 zrakoplova), DHL (420 zrakoplova) i United Parcels Service (254 zrakoplova).[49]

Međunarodno udruženje zrakoplovnog prijevoza IATA (eng. International Air Transport Association) osnovano je 1919. godine u Montrealu.[50] To je nevladina organizacija čiji su članovi zračni prijevoznici, a temeljna zadaća organizacije je donošenje cijena prijevoza koje su obvezne za sve zračne prijevoznike (tarife).

---

[43] Ibid., str. 33
[44] Ibid., str. 33
[45] Ibid., str. 34
[46] Ibid., str. 34
[47] Ibid., str. 35
[48] http://www.eurostat.eu/ (28.08.2017.)
[49] Ibid.
[50] Feiss, B: : *Uloga špeditera na tržištu prijevoznih kapaciteta*, Završni rad, Fakultet prometnih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2015., str. 23

4. POSLOVI ŠPEDICIJE U ORGANIZACIJI ZRAČNOG PRIJEVOZA ROBE

U zrakoplovnom prijevozu glavni subjekti su prijevoznici (aviokompanije) kao nositelji ponude na tržištu i korisnici prijevoza kao nositelji potražnje.[51] U zrakoplovnom prijevozu su prisutni i specijalizirani posrednici, tzv. robni agenti bez kojih nije moguće funkcioniranje suvremenog tržišta zrakoplovnog prijevoza.[52] Primjer teretnog zrakoplova za prijevoz robe prikazan je na slici 1.

Slika 1: Teretni zrakoplov

Izvor : http://www.gizmag.com/go/724 7/pictures/ (28.08.2017.)

4.1. Općenito o poslovima špedicije u zračnom prijevozu robe

Zadaća robnih agenata, kao predstavnika prijevoznika u zrakoplovnim lukama je akvizicija tereta, posredovanje kod zaključivanja ugovora o prijevozu i ispostavljanje prijevozne isprave, zrakoplovnog teretnog lista AWB (engl. Air Way Bill) što pokazuje slika 2.

Za obavljene usluge agent naplaćuje naknadu (agentsku proviziju) koja se određuje u određenom postotku od cijene prijevoza. Iako prijevoznici imaju vlastite službe robnog prometa, surađuju i sa špediterima koji u nekim zrakoplovnim lukama za njih obavljaju poslove robnog agenta. Aviokompanije koriste usluge špeditera iz razloga što su špediteri

[51] Ibid., str. 23
[52] Ibid., str. 23

stručno osposobljeni i prisutni na tržištu transporta.[53] Svaki špediter koji obavlja poslove otpremanja zrakoplovnih pošiljaka, mora biti registriran kao IATA agent što podrazumijeva da ima odgovarajuću stručnu osposobljenost i udovoljava propisanim tehničkim uvjetima.

Osim navedenih poslova, špediter stalno kontrolira velike količine robe, budući da organizira prijevoz te ostvaruje kontakte s uvoznicima i izvoznicima, kao komitentima. Na taj način prikuplja veliki broj informacija koje su mu potrebne za kvalitetan rad na tržištu zrakoplovnog prijevoza, a ujedno ima i neposredan pregled tržišta.[54]

Zrakoplovni prijevoz, smatra se najskupljim i najsigurnijim načinom prijevoza, pa se zrakoplovi koriste u slučajevima prijevoza vrijednih i žurnih pošiljaka te kod roba koje zbog nekih svojih specifičnosti zahtijevaju posebne uvjete prijevoza (gotov novac, oružje, vojna oprema, lako pokvarljiva roba i slično). Primjer zrakoplovnog teretnog lista prikazan je u prilogu 1.

Posebna uloga špeditera je u prijevozu hitnih pošiljaka koje se dostavljaju od vrata do vrata, tzv. kurirskih pošiljaka kod kojih je zajamčena dostava u roku od 48 sati.[55] Da bi se dostava izvršila u tako kratkom roku, kurirska poduzeća često koriste usluge špeditera, jer same ne mogu pokriti prostornost tržišta.

Tako na lokalnoj razini, špediteri obavljaju prihvat i otpremu pošiljaka, carinske formalnosti te prikupljanje i dostavu pošiljaka. Kako je zrakoplovni prijevoz među najskupljim i najbržim načinom prijevoza te najbolje organiziran s aspekta špedicije, ima pozitivne učinke za krajnje korisnike prijevoza.

U zrakoplovnom prijevozu robe postoje dvije vrste javne zračne plovidbe, slobodna koja se odvija po potrebi za pojedinim prijevozom te se organizira zakupljivanjem zrakoplova i linijska plovidba koja se odvija prema unaprijed utvrđenom i objavljenom redu letenja propisanom od strane IATA-e.[56] Prijevoz tereta teretnim zrakoplovima obavlja se u cijelom raspoloživom prostoru zrakoplova, dok se kod putničkih zrakoplova prijevoz tereta obavlja u teretnim odjeljcima za smještaj prtljage. Teret koji se prevozi na paletama u teretnim zrakoplovima dijeli se na standardizirane avio-palete i avio kontejnere. Paketi u zračnom prijevozu označavaju se :[57]

- barcode naljepnicama
- cargo privjeskom
- paletnim privjeskom
- manipulativnim naljepnicama
- naljepnicama za specijalne terete

[53] Ibid., str. 23
[54] Ibid., str. 24
[55] Ibid., str. 24
[56] Ibid., str. 25
[57] Ibid., str. 25

Špediteri su prema poslovima koje obavljaju orijentirani ponajprije prema linijskoj plovidbi, ali ugovaranje prijevoza mogu obavljati i u slobodnoj plovidbi, osobito kada se radi o otpremi specijalnih pošiljaka.

Kod zaključivanja teretnog prostora, špediter najavljuje aviopošiljku (engl. Air Shipment) službi robnog prometa aviokompanije u zračnoj luci otpreme i traži potvrdu rezervacije teretnog prostora za određeni let.[58] Rezervacija teretnog prostora obavlja se telefonom ili e-mailom. U slučaju prijevoza veće količine robe ili prijevoza specijalne vrste tereta, najčešće se ugovara zakup čitavog kapaciteta zrakoplova.

Špediter prilikom ugovaranja prijevoza mora imati zaključen ugovor sa zrakoplovnim prijevoznikom o obavljanju poslova robnog agenta koji ga ovlašćuje za izdavanje teretnih listova i zaključivanje ugovora o prijevozu u ima navedenog prijevoznika ili ove poslove mora obaviti preko posrednika.

Pošiljku namijenjenu za prijevoz pošiljatelj predaje tehničkoj službi robnog prometa zračne luke u određenom skladištu te dobiva potvrdu o uskladištenju koju predaje špediteru radi obavljanja daljnjeg postupka u vezi otpreme robe koji podrazumijeva :[59]

- vaganje
- kontrolu pošiljke
- ispostavljanje teretnog lista
- lijepljenje identifikacijskih naljepnica i slično

Špediter nakon obavljanja carinskih formalnosti, predaje ispunjen teretni list ovjeren carinskim žigom, agentu prijevoznika te mu on vraća primjerak teretnog lista za pošiljatelja, nakon čega špediter daje nalog službi robnog prometa za iskladištenje robe i ukrcaj u zrakoplov.[60]

Kod prihvata i iskrcaja robe iz zrakoplova špediter poštom ili e-mailom dobiva obavijest o prispijeću robe od strane službe robnog prometa zračne luke, nakon čega se roba iskrcava iz zrakoplova i stavlja u carinsko skladište do završetka carinskog postupka. Poslije obavljanja carinskih formalnosti, špediter daje nalog za iskladištenje robe i ukrcaj na transportno sredstvo na kojem se roba otprema do primatelja.[61] Ispunjeni zrakoplovni teretni list (AWB), prethodno ovjeren carinskim žigom, špediter treba predati agentu prijevoznika do određenog roka prije polijetanja zrakoplova.

[58] Ibid., str. 25
[59] Ibid., str. 25
[60] Ibid., str. 25
[61] Ibid., str. 25

4.2. Primjer otpreme robe u zračnom prometu

Roba se izvozi, odnosno uvozi s točno određenom namjenom, a Vlada propisom određuje koja se roba može izvoziti ili uvoziti kako ne bi došlo do ugrožavanja čovjeka, životinja i okoline. Tijek poslova kod izvoza robe u zračnom prometu sastoji se od niza poslova koje obavlja špediter po dogovoru s komitentom. Špediter i komitent dogovaraju suradnju i otpremu robe te se izdaje dispozicija sa svim potrebnim podacima. Svaka pošiljka ima svoj pozicijski broj pod kojim se vodi godina, mjesec, relacija i transport pošiljke. Roba se transportira dogovorenim vidom prijevoza te je za svu robu potrebno obaviti carinske formalnosti ovisno o kojem se carinskom postupku radi.

Tvrtka KUEHNE & NAGEL d.o.o. jedan je od pružatelja logističkih usluga u Republici Hrvatskoj. Sjedište je u Sv. Nedelji, a još postoje i poslovnice na zračnoj luci Zagreb te u Rijeci. Kompanija je specijalizirana za transport i integriranu logistiku u nacionalnom i međunarodnom transportu uključujući pomorski, avionski i kamionski prijevoz. Pruža usluge carinjenja, skladištenja i distribucije te nastoji zadovoljiti sve potrebe klijenata na najbolji način.

Za potrebe završnog rada provedeno je istraživanje u navedenoj tvtrtki u kojem korisnik iz Zagreba želi izvesti robu u Urugvaj. U ovom slučaju korisnik je hrvatska tvrtka Končar – Institut za elektrotehniku d.d. Svi prilozi korišteni u završnom radu, preuzeti su u tvrtki KUEHNE & NAGEL d.o.o.

Na samom početku tvrtka Končar – Institut za elektrotehniku d.d. morala je pribaviti svu potrebnu dokumentaciju izvoz. Špediteru povjerava cjelokupnu organizaciju, od preuzimanja robe na njihovoj adresi do predaje robe na adresu kupca u Urugvaju.

Prema važećim carinskim propisima sva roba i dokumenti moraju biti deklarirani. Roba mora biti popraćena komercijalnom fakturom. Komercijalna faktura je dokument koji sadržava dokumentirane dokaze o vrijednosti robe, te je potreban za carinjenje robe u zemlji izvoza i uvoza. Dokumentacija pruža informaciju o pošiljatelju i primatelju te sadrži cjelokupan opis robe zajedno s detaljima o vrijednosti robe. Prateći dokumenti moraju biti ovjereni od strane pošiljatelja te moraju postojati original i tri kopije koje prate robu. Faktura koja je bila korištena za carinjenje u navedenom izvozu, prikazana je u prilogu 2.

Pošto se transport robe odvija se zračnim putem, to zahtijeva da se roba zapakira u odgovarajući sanduk. Na temelju toga izdaje se i lista pakiranja. Lista pakiranja se sastoji od popisa svih pojedinačnih komada i vrsta ambalaže (kutija, bačvi, kontejnera i sl.) po brojevima, težini i oznakama koje su na njima upisane. Budući da se roba pakira u sanduk, ubrzava se manipulacija prilikom ukrcaja odnosno iskrcaja. Lista pakiranja je dokument koji sadrži preciznije podatke o karakteristikama robe koja se otprema kao što su opis robe i količina robe, a također mora biti i ovjerena od strane pošiljatelja kako je prikazano u prilogu 3.

Kod izvoza odnosno uvoza potrebna je i dispozicija. Dispozicija je nalog ili ovlaštenje špediteru za otpremu odnosno dopremu robe, zastupanje u carinskom postupku kao i obavljanje drugih poslova u svezi s time. Komitent svojom ovjerenom dispozicijom odgovara za točnost podataka prema carinskom zakonu i snosi odgovornost prema carinskom zakonu za sve nepravilnosti koje su upisane, a ne odgovaraju stvarnom stanju robe. Dispozicija treba sadržavati sve potrebne podatke koji su špediteru potrebni za njezino ispravno izvršenje

Tvrtka Končar – Institut za elektrotehniku d.d. u dispoziciji, kako je prikazano u prilogu 4, navodi sve podatke koji su potrebni za izvoz njihove robe. U njoj su navedeni svi podaci o pošiljatelju i primatelju, vrijednost robe, količina koja se izvozi, mjesto carinjenja, vrsta transporta i ostali podaci potrebni za izvoz. Sukladno carinskom zakonu, ova dispozicija je ovlaštenje otpremniku KUEHNE & NAGEL d.o.o. da kao izravni zastupnik, u ime tvrtke Končar – Institut za elektrotehniku d.d. može obaviti radnje kako je navedeno u dispoziciji. Na temelju ove dokumentacije izdaje se zračni tovarni list i prateća izvozna isprava.

Bitno je da špediter pravodobno na tržištu prijevoznih kapaciteta odabere najpovoljnijeg odnosno najisplativijeg prijevoznika i zaključi teretni prostor za odgovarajući termin ukrcaja. Prateća dokumentacija i radnje ovise o načinu prijevoza.

S obzirom na to da se naveden roba prevozi zračnim putem kako je navedeno u dispoziciji, izdaje se zračni tovarni list od strane prijevoznika. Špediter mora imati zaključen ugovor s prijevoznikom o obavljanju poslova robnog agenta (eng. Cargo Agent), koji ga ovlašćuje za izdavanje teretnih listova i zaključenog ugovora o prijevozu. Ispunjen teretni list ovjeren carinskim žigom, špediter predaje prijevozniku do određenog roka prije polijetanja zrakoplova. Kada se teretni list ovjeri roba je sprema za prijevoz. Tovarni list sadrži podatke o pošiljatelju i primatelju, luci otpreme i dopreme te obračunatu prijevozninu kako je prikazano u prilogu 5.

Kada se roba izvozi izvan Europske unije na carini je potrebno predočiti izvoznu deklaraciju i prateću izvoznu dozvolu. Izvozna isprava prati robu do izvozne carinarnice. Isprava se tiska na temelju podataka dobivenih iz izvozne deklaracije koju prema potrebi izmjenjuje i dopunjuje deklarant/zastupnik i/ili ih provjerava izvozna carinarnica. Na njoj se nalazi sažetak podataka iz izvozne deklaracije i jedinstvena oznaka deklaracije- MRN broj (u obliku slovno brojčane 6 oznake i „bar code“ oznake) kako je prikazano u prilogu 6.

Nakon obavljenih izvoznih poslova, izdaje se faktura. Faktura je isprava koju isporučitelj robe ili pružatelj usluga izdaje primatelju robe ili usluge, specificirajući u njoj kvantitativno i kvalitativno predane ili isporučene stvari, pružane usluge, akcesorne troškove, odgovarajuće poreze, modalitete plaćanja itd.

Za obavljanje prethodno opisanih radnji špediteru pripada novčana naknada koja se obračunava temeljem određene tarife. U tom slučaju tvrtka Tvrtka Končar – Institut za elektrotehniku d.d mora platiti iznos naveden u fakturi za obavljene usluge kako je prikazano u prilogu 7.

5.TRŽIŠTE ZRAČNOG PRIJEVOZA ROBE U RH

U Hrvatskoj je prvi grad povezan zračnom putničkom linijom bio Zagreb (1928. povezan s Beogradom), a liniju je održavalo godinu dana prije osnovano poduzeće Aeroput, nacionalni zračni prijevoznik Kraljevine Jugoslavije. Godine 1929. zračni prijevoznici Aeroput, Austroflug i CIDNA *(*Compagnie Internationale de Navigation Aérienne*)* otvorili su redoviti linijski putnički promet između Beča, Graza, Zagreba i Beograda.[62] Poduzeće Aeroput preimenovano je 1947. godine u JAT (Jugoslavenski aerotransport), koja je kao nacionalni jugoslavenski prijevoznik do 1989. godine obavljala redoviti zračni putnički promet i na hrvatskom području, a u centraliziranom zračnom prometu bio je ograničavan razvoj hrvatskih zračnih prijevoznika.[63]

Godine 1961. bio je osnovan prvi hrvatski zračni prijevoznik, zagrebački Pan Adria Airlines, turistički prijevoznik povremenoga domaćeg prometa koji je zatvoren 1978. godine.[64] U razdoblju od 1978. do 1985. godine drugi je hrvatski prijevoznik Trans Adria uglavnom prevozio manje teretne pošiljke.

Pred osamostaljenje Hrvatske, u Zagrebu je kao regionalni prijevoznik 1989. godine bilo osnovano poduzeće Zagal, koje je prevozilo manje količine tereta. Zagal je 1990. godine prerastao u današnjeg nositelja hrvatskog zračnog prijevoza, Croatia Airlines, kojemu je prvi let bio 1991. godine između Zagreba i Splita. Početkom 2012. godine to je poduzeće imalo trinaest zrakoplova (flotu čini sedam zrakoplova Airbus A319 i A320 te šest Dash 8-Q400).[65] Godine 2011. prevezeno je 1,5 milijuna putnika i 2,5 tisuća tona tereta.[66] Osim Croatia Airlinesa, u Hrvatskoj djeluje još jedan zračni prijevoznik, zagrebački Trade Air (flotu čine dva zrakoplova Fokker 100), orijentiran na čarterski i teretni prijevoz. Slika 3 prikazuje zračni promet u Republici Hrvatskoj.

Stalno povećanje zračnog prometa zahtijeva investicijska ulaganja u :

- aerodromske kapacitete
- avionavigacijsku opremu kontrole leta
- opremu za navođenje
- nove zrakoplove

Čimbenici koji utječu na uspjeh zrakoplovnih poduzeća su :[67]

- tarifna politika
- operativni troškovi
- cijena goriva
- liberalizacija

[62] http://www.aviopovijest.hr/ (28.08.2017.)
[63] Ibid.
[64] Ibid.
[65] Ibid.
[66] http://www.dzzs.hr/ (28.08.2017.)
[67] Bichou, K. : *Port operations, planning and logistics*, Informa Law, Routledge, 2009., str. 40

- modernizacija i nabava novih zrakoplova
- liberalizacija zračnog prometa u svijetu
-

Čimbenici koji određuju dugoročni razvoj zračnog prometa u Republici Hrvatskoj su :

- geoprometni položaj
- demografski čimbenici razvoja
- društveno-ekonomski čimbenici razvoja (posebice razvoja turizma)
- dinamika razvoja i utjecaj konkurentnih prometnih grana
- energetski aspekti budućeg razvoja
- vojno-strateški i sigurnosni čimbenici
- ekološki i prostorni čimbenici zračnog prostora

U Republici Hrvatskoj postoji sedam zračnih luka, a to su :

- Zagreb
- Split
- Dubrovnik
- Zadar
- Rijeka
- Pula
- Osijek

Postoje još tri zračna pristaništa, Brač, Lošinj i Vrsar za prihvat i otpremu manjih zrakoplova u komercijalne namjene.

Zrakoplovna poduzeća koja prevoze teret i putnike na području Republike Hrvatske su :[68]

- Adria Airways
- Aeroflot
- Air France
- Austrian Airlines
- British Airways
- Air Canada
- Croatia Airlines
- ČSA
- Dubrovnik Airline d.o.o.
- Emirates
- Germanwings GmbH
- KLM – Northwest
- Lufthansa
- LOT
- Malaysian Airlines

[68] http://www.zracniprostor.hr/ (29.08.2017.)

- Malev
- Swiss
- Qatar Airways
- TAP Portugal
- Turkish Airlines
- Charter avio prijevoz Air Adriatic d.o.o.

5.1.Dokumenti u zračnom prijevozu

Zračni teretni list je ugovor o prijevozu robe zrakom između pošiljatelja i prijevoznika, a ispunjava ga pošiljatelj.

- Teretni list se izdaje u tri primjerka :[69]
  1. prvi primjerak nosi oznaku za prijevoznika, a potpisuje pošiljatelj;
  2. drugi primjerak nosi oznaku za primatelja, potpisuje ga pošiljatelj i prijevoznik, te putuje s robom;
  3. treći primjerak nema naziva, potpisuje ga prijevoznik i predaje pošiljatelju pošto je preuzeo robu.

Montrealski protokol br. 4 predviđa da se umjesto zrakoplovnog teretnog lista može, uz suglasnost pošiljatelja, izdati i neki drugi dokument o prijevozu.

Pri prijevozu tereta upotrebljava se i Robni (cargo) manifest koji sadrži popis cjelokupne robe koja se prevozi zrakoplovom.

NOTOC (notification to captain) je posebna obavijest kapetanu, obrazac koji se ispunjava u slučaju prijevoza osjetljive ili opasne robe.

5.2.Prevoznine u zračnom prijevozu

Određuju se na temelju tarifa koje određuje IATA. Tarife se dijele u 3 osnovne grupe :[70]

1. Opća robna tarifa: primjenjuje se za prijevoz svih vrsta roba ;

2. Specijalne robe: primjenjuje se za prijevoz određenih vrsta roba - pošiljke do 45 kg, tiskane stvari, vrijednosne pošiljke, žive životinje i dr.;

3. Specifične robne tarife: primjenjuju se samo za određene vrste robe koje imaju nižu vrijednost.

[69] Feiss, B: : *Uloga špeditera na tržištu prijevoznih kapaciteta*, Završni rad, Fakultet prometnih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2015., str. 28

[70] Bichou, K. : *Port operations, planning and logistics*, Informa Law, Routledge, 2009., str. 46

Prevoznina se može platiti na tri načina :[71]

1. *Prepaid* - sve troškove prijevoza snosi pošiljatelj;

2. *Charge Collect* - vozarinu plaća primatelj na odredištu prilikom otkupa tovarnog lista;

3. *Cash on Delivery* - primatelj plaća vozarinu, cijenu robe i ostale troškove.

5.3.Odgovornost prijevoznika

Odgovornost prijevoznika u zračnom prometu podrazumijeva :[72]

- Odgovornost zračnog prijevoznika za štete nastale zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede putnika, ograničena je do iznosa od 100 000 jedinica posebnih prava vučenja.
- Za štetu nastalu zbog zakašnjenja u prijevozu prijevoznik odgovara do 4150 posebnih prava vučenja, a za gubitak prtljage do 1000 jedinica posebnih prava vučenja.
- Iznos naknade štete zbog gubitka ili oštećenja stvari ne može biti veći od 17 jedinica posebnih prava vučenja po kilogramu težine stvari.

5.4.Prijevoz opasnog tereta

Prijevoz opasnih tvari uređen je odredbama Zakona o prijevozu opasnih tvari iz 2007. godine, Pravilnikom o uvjetima i načinu prijevoza opasnih tvari zrakom iz 2013. godine te odredbama Aneksa 18. uz Konvenciju o Međunarodnom civilnom zrakoplovstvu. IATA je izdala tehničke upute za siguran transport opasnih roba. Prevoze se u zrakoplovima za prijevoz tereta ili zrakoplovima koji su specijalno namijenjeni za prijevoz opasnih tvari. Prema standardima IATA-e opasne tvari klasificirane su u 9 kategorija, a to su :[73]

- eksplozivi
- zapaljivi i nezapaljivi plinovi pod pritiskom
- zapaljive tekućine
- zapaljive krute tvari
- oksidirajući materijali i organski peroksidi
- otrovni materijali
- radioaktivni materijali
- korozivni materijali
- ostale opasne tvari

[71] Ibid., str. 47
[72] Ibid., str. 49
[73] Žugečić, S. : *Acetilen*, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2015., str. 11

6.ZNAČAJ ŠPEDITERA ZA UNAPRJEĐENJE DJELATNOSTI ZRAČNOG PRIJEVOZA ROBE

Poslovi koje špediter obavlja u sklopu svoje osnovne djelatnosti nazivaju se glavni poslovi špedicije i to su poslovi koje špediter redovito obavlja pri organiziranju otpreme, dopreme i provoza robe bez kojih se ne može zamisliti funkcioniranje sustava špedicije. Glavni poslovi dijele se u dvije skupine :

- tarifno-konjukturni poslovi (osnovna funkcija je prodaja špediterske usluge)
- operativni poslovi (osnovna funkcija je proizvodnja špediterske usluge)

Ti su poslovi su sastavni dio cjeline i povezani su u cilju veće produktivnosti i unapređenja kvalitete i ponude usluga.

Tarifno konjukturni poslovi obuhvaćaju sve aktivnosti koje špediter, odnosno njegov specijalizirani odjel poduzima kako bi unaprijedio pozicije na trţištu, pruţio stručnu pomoć komitentima i stručnu podršku operativnom sektoru tvrtke. Specijalni odjel špediterskog poduzeća sastavljen je od više stručnjaka specijaliziranih za pojedine vrste prijevoza, komercijalista i stručnjaka za carinske poslove.[74] Najvažniji tarifno konjukturni poslovi vezani su za pojmove :

1. istraživanje tržišta

2. akvizicija

3. ugovori i ponude za obavljanje špediterske usluge

4. stručni savjeti i informacije

5. instradacija

6. refakcije, stimulacije i agencijske provizije

7. reklamacije

Istraživanje tržišta kao jedan od poslova špedicije znači prikupljanje informacija o aktivnostima između ponude i potražnje, a odnosi se na prijevozne kapacitete. Kako bi špediter efikasno poslovao i odrađivao poslove prijevoza najpovoljnije za sebe i komitenta (za njega bolja zarada, za komitenta brz, jeftin i kvalitetan prijevoz robe) potrebne su mu brojne informacije, koje prikuplja iz raznih izvora poslovnih informacija.[75] Tu se ubrajaju neposredni kontakti sa subjektima ponude i potražnje, korespondenti u inozemstvu, osobni kontakti i poznanstva s poslovnim ljudima, kontakti s državnim institucijama i agencijama i slično. Kvalitetno i pravovremeno prikupljanje svih relevantnih informacija o stanju na tržištu ponude i potražnje prijevoznih kapaciteta od velikog je značaja za uspješnost poslovanja

[74] Feiss, B: : *Uloga špeditera na tržištu prijevoznih kapaciteta*, Završni rad, Fakultet prometnih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2015., str. 9

[75] Ibid., str. 9

špeditera, budući da je informiranost osnova za donošenje odluka u trenutnom i budućem poslovanju.

Akvizicija je skup aktivnosti kojima špediter privlači i pridobiva nove komitente i realizira nove poslove.[76] Način na koji provodi te aktivnosti utječe i stvara poslovnu strategiju špeditera na tržištu.[77] Da bi akvizicija bila uspješna potrebno je istraživati i pratiti tržište, imati pristup komitentima, biti konkurentan po cijeni usluga te širiti poslovni ugled.[78] Kako bi špediter dobro poslovao i pritom proširivao poslovne aktivnosti, mora posvetiti pozornost postojećim komitentima, ali i mogućim novim korisnicima svojih usluga.

Ponude špediterskih usluga mogu se odnositi na određeni posao, konkretno na uvoz ili izvoz određene pošiljke, a može biti i općenita, usmjerena prema svim pošiljkama određenog komitenta. Prihvaćanje ponude od strane komitenta pravno obvezuje obje strane u tom poslu prema uvjetima navedenim u ponudi. Špediter s komitentima posluje po povoljnijim uvjetima u odnosu na uvjete koje nudi prilikom zaključivanja pojedinačnih poslova čime na određeni način nagrađuje komitente s kojima ima dugu poslovnu suradnju te ih time nastoji i za buduće vrijeme zadržati u poslovnom odnosu.

Ugovorom o špediterskoj usluzi uređuju se odnosi između špeditera i komitenta, a navode se ugovorne strane, popis špediterskih poslova na koje se ugovor odnosi te cijena i način obračuna usluge špeditera, troškovi trećih osoba, uvjeti plaćanja, datum stupanja ugovora na snagu, rok važnosti ugovora i otkazni rok te odredba o primjeni Općih uvjeta poslovanja međunarodnih otpremnika Hrvatske. Svaki ugovor ovjerava se pečatom i potpisom osoba ovlaštenih za potpisivanje ugovora kod ugovornih strana.[79]

Kako bi špediter uspješno poslovao mora imati veliko znanje u svim granama prometa te biti stručnjak za carinske i vanjskotrgovinske propise te kroz svoje poslovanje ima kontinuiran uvid u stanje ponude i potražnje na tržištu prijevoznih kapaciteta kao i u uvjete odvijanja prijevoza roba u međunarodnom prometu. Radi toga špediter ima značajnu ulogu prilikom određivanja optimalnog prijevoznog rješenja, izradi vanjskotrgovinskih kalkulacija.[80] Uključivanje špeditera u pripremu i ugovaranje vanjskotrgovinskih poslova rezultira smanjenjem prijevoznih troškova i rizika koji proizlaze iz prijevoza te povećanjem sigurnosti izvršenja obveza vezanih za isporuku odnosno preuzimanje robe.[81]

U interesu špeditera su informiranost, organiziranost, praćenje tržišta roba i pravnih propisa što utječe na njegovu zaradu, širi mu prostor rada i povećava broj komitenata, a s druge strane isto je i u interesu komitenta, koji traži takvu uslugu, što posebno ima značaj kod prijevoza specijalnih vrsta robe (lomljive robe, lako pokvarljive robe, robe opasne za okolinu), što se odvija uglavnom zračnim prijevozom.

[76] Ibid., str. 9
[77] Ibid., str. 9
[78] Ibid., str. 10
[79] Ibid., str. 10
[80] Ibid., str. 10
[81] Ibid., str. 10

Instradacija je određivanje prijevoznog puta i prijevoznog sredstva, koju određuje ona strana koja plaća prijevozne troškove.[82] Instradacija je određena paritetom isporuke robe prilikom sklapanja kupoprodajnog ugovora između kupca i prodavatelja.[83] Za uspješnu instradaciju, najpovoljniju za komitenta, špediter mora uzeti u obzir :[84]

- paritet isporuke
- svojstva robe i ambalaže
- rok isporuke (preuzimanja robe)
- kalkulaciju prijevoznih troškova
- aktualno stanje ponude prijevoznih kapaciteta
- aktualne uvjete u međunarodnom prometu
- mogućnost izvršenja prijevoza na zadanoj relaciji
- moguće posebne zahtjeve komitenta (istaknuto u zračnom prijevozu robe)

Paritet isporuke je točka na prijevoznom putu u kojoj rizik prelazi s prodavatelja na kupca. Osim naknade koja špediteru pripada po osnovi obavljanja špediterske usluge, značajne prihode špediter ostvaruje i temeljem svoje uloge organizatora prijevoza, pa tako ima pravo na refakciju, tj. povrat dijela ukupno plaćenih prijevoznih troškova unutar određenog vremenskog razdoblja, na stimulaciju ukoliko tijekom određenog vremenskog razdoblja predaje na prijevoz ukupnu količinu robe koja prelazi određeni iznos te na proviziju, odnosno naknadu koju temeljem zaključenog agencijskog ugovora prijevoznik odobrava špediteru kao nagradu za zapošljavanje prijevoznih kapaciteta.[85] Pravo na povrat više naplaćenih prijevoznih troškova i naplatu drugih potraživanja nastalih temeljem ugovora o prijevozu ima nositelj prava iz ugovora o prijevozu.

Operativni poslovi su oni koje špediter obavlja za komitenta pri otpremi i dopremi roba u međunarodnom prometu pri čemu špediter prema trećim osobama, sudionicima u prijevoznom poslu, nastupa u ime i za račun komitenta ili u svoje ime, a za račun komitenta. U carinskom postupanju, špediter zastupa komitenta u svojstvu opunomoćenika, odnosno ispunjava i podnosi carinsku deklaraciju i druge podneske u carinskom postupku u ime i za račun komitenta, što znači da je komitent korisnik carinskog postupka i carinski obveznik.[86] Komitent plaća sva carinska potraživanja za robu koja se prevozi.[87]

Operativni poslovi sastoje se od više povezanih radnji, a vezani su za pojedine faze prijevoznog pothvata. Struktura operativnih poslova može se podijeliti prema dva načela :[88]

1. prema špediterovoj ulozi u prijevoznom pothvatu

2. prema osnovnom obilježju špediterova zadatka

[82] Ibid., str. 11
[83] Ibid., str. 11
[84] Ibid., str. 11
[85] Ibid., str. 11
[86] Ibid., str. 11
[87] Ibid., str. 11
[88] Ibid., str. 12

Prema špediterovoj ulozi u prijevoznom pothvatu operativne poslove čini :[89]

- prijam dispozicije i pozicioniranje
- disponiranje
- zaključivanje prijevoznih kapaciteta
- ugovaranje prijevoza i ispostavljanje prijevoznih isprava
- ugovaranje prekrcaja i skladištenja
- osiguranje robe u prijevozu
- predaja robe na prijevoz i ukrcaj
- prihvat robe i iskrcaj
- angažiranje inspekcijskih službi
- zastupanje u carinskom postupku
- aviziranje

Aviziranje podrazumijeva izvješćivanje komitenta o izvršenju pojedinih faza dopreme, otpreme i provoza robe.[90]

Prema osnovnom obilježju špediterovog zadatka operativni zračni poslovi se dijele na poslove uvoza, poslove izvoza i poslove provoza (tranzita).

I ranije spomenuti specijalni poslovi špeditera unapređuju djelatnost zračnog prijevoza robe, a tu se ubrajaju :[91]

- kontrola kakvoće i količine robe
- uzimanje uzoraka
- praćenje transporta
- doleđivanje
- izdavanje garantnih pisama
- zastupanje u slučaju havarije, naplata robe, leasing poslovi

Piramida strateške logistike ima 4 koraka :

- Prvi korak – predviđanje budućeg stanja
- Drugi korak –analiza logističke strategije
- Treći korak–logističko planiranje
- Četvrti korak –upravljanje promjenom

Špedicija je jedna od najvažnijih karika u logističkom lancu, koja integrira, koordinira i povezuje pošiljatelja i primatelja robe, transportere zračnog transporta, skladišno pretovarne sisteme, robne terminale, logističke centre, osiguravajuća društva, carinu, inspekcijske službe, državnu administraciju i slično. Zbog toga se često za špeditera kaže da je "arhitekt" logističkog lanca. Špedicija objedinjuje organizaciju, tehnologiju, ekonomiju, vanjsku trgovinu, pravo, marketing, menadžment, osiguranja, carinsko poslovanje, financije i drugo.

[89] Ibid., str. 12
[90] Ibid., str. 12
[91] Ibid., str. 12

Za uspješno bavljenje špediterskim poslovima, neophodna su različita multidisciplinarna znanja.

Klasična uloga špeditera odnosi se ponajprije na organizaciju i obavljanje transportnog procesa, no postaje sve složenija kako raste stupanj preuzimanja odgovornosti za izvršavanje pojedinih logističkih aktivnosti u ukupnom lancu opskrbe, kao što su aktivnosti skladištenja i distribucije, aktivnosti upravljanja zalihama, etiketiranje, pakiranje, održavanje, sklapanje, servisne aktivnosti i drugo. Preobrazba špeditera u logističke operatore logičan je slijed gospodarskog razvoja, jer i sam transportni proces predstavlja dio logističkih procesa i aktivnosti unutar poduzeća. Špediteri se moraju aktivno uključiti u sve logističke procese i surađivati sa svim karikama logističkih lanaca kao kreatori, organizatori i koordinatori logističkih aktivnosti koje nadvladavaju granice pojedinog poduzeća te uključuju sve subjekte koji sudjeluju i doprinose stvaranju vrijednosti proizvoda. Špediteri se tako pojavljuju kao suvremeni pružatelji logističkih usluga, a ono što ih razlikuje od klasičnoga špeditera su usluge koje dodaju vrijednost proizvodu.

Osim šire palete usluga koje pružaju, suvremeni špediteri barataju suvremenim informacijskim i komunikacijskih tehnologijama te pružaju usluge osmišljavanja cjelokupnoga logističkoga lanca za svoje klijente i njime upravljaju. U tome presudnu ulogu ima razvoj i primjena adekvatne informacijske i komunikacijske tehnologije koja će omogućiti integraciju i transparentnost logističkih odnosa subjekata.[92] Logistički špediteri postaju subjekti koji svojim znanjima i vještinama mogu značajno utjecati na postizanje i održavanje efikasnih i uspješnih logističkih lanaca i šire.[93]

Osim u ulozi dizajnera logističkog lanca, špediter se javlja i u ulozi menadžera i konzultanta logističkih aktivnosti i procesa svih subjekata u logističkom lancu. Takvo sazrijevanje špeditera postavlja pred špeditere nove izazove, od kojih upravljanje cjelokupnim ili određenim dijelom logističkog lanca svakako predstavlja složeni, ali i vrlo značajan izazov logističkog profiliranja špeditera. Ostvarivanje takve uloge moguće je jedino uz visoku razinu znanja o suvremenim informacijskim tehnologijama i informacijskim sustavima, primjeni istih te svakako o specifičnostima i zakonitostima različitih poslovnih segmenata, bez čega se ne mogu organizirati kvalitetni procesi koordinacije mnogobrojnih karika u logističkom lancu.[94]

[92] Zelenika, R. i Pupovac, D.: Suvremeno promišljanje osnovnih fenomena logističkog sustava, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 52, 2000., str. 14-19
[93] Ibid., str. 15
[94] Ibid., str. 16

7.ZAKLJUČAK

Uloga špeditera na tržištu prijevoznih kapaciteta, posebice zračnog prijevoza od velike je važnosti za cjelokupni prijevozni proces. Bez špeditera, organizacija cjelokupnog prijevoza ne bi bila moguća jer su oni zaslužni za cjelokupnu organizaciju i provedbu prijevoza robe od pošiljatelja do primatelja čime obavljaju čitav posao prijevoza tereta koji od njih komitent traži, pribavljaju dokumente koji su potrebni za prijevoz te izvršavaju operacije koje komitent ne bi mogao ili znao sam obaviti. Špediteri ostvaruju veliku ulogu u realizaciji logističkih aktivnosti djelujući kao organizatori, operatori i koordinatori logističkih procesa koji se odvijaju u transportnim i logističkim lancima i mrežama. U suvremenim gospodarskim, vanjskotrgovinskim i prometnim sustavima, posebice u onim najrazvijenijim, uloga špeditera prerasta u ulogu integratora i koordinatora brojnih karika logističkih lanaca i time prerastajući u logističkog špeditera ili špediterskog logističkog operatera. Špediteri kao pružatelji logističkih usluga pridonose povećanju vrijednosti robe i njezinoj konkurentnoj sposobnosti na inozemnom tržištu. Afirmacija špeditera kao logističkoga operatera predstavlja prerastanje u vanjske davatelje logističkih usluga i integratore koji funkcionalno povezuju resurse i tehnologiju za provedbu cjelovitih logističkih funkcija. U očekivanju daljnjeg razvoja međunarodnog zračnog prijevoza robe u smislu povećanja količine prevezene robe kao i unaprjeđivanje tehnologije i prijevoznih procesa, špediteri će biti prisiljeni širiti ponudu špediterskih usluga u nastojanju da i dalje prate sve brži razvoj tržišta. Zbog toga će morati osigurati da svaka vrsta robe, čiji prijevoz organiziraju, stigne na mjesto odredišta u točno određeno vrijeme udovoljavajući sve većim zahtjevima i potrebama korisnika usluga.

LITERATURA

Knjige

1. Bichou, K. : *Port operations, planning and logistics*, Informa Law, Routledge, 2009.
2. Feiss, B. : *Uloga špeditera na tržištu prijevoznih kapaciteta*, Završni rad, Fakultet prometnih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2015.
3. Halča, B. : *Poslovna logistika*, Pomorski fakultet u Rijeci, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, 2006.
4. Ilić, M. : *Logističke funkcije lučkih špeditera*, Završni rad, Fakultet prometnih znanosti, Svečilište u Zagrebu, Zagreb, 2016.
5. Ivanovič, Č., Stanković, R., Šafran, M. : *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2010.

Časopisi

1. Zelenika, R. i Pupovac, D. : *Suvremeno promišljanje osnovnih fenomena logističkog sustava*, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 52, 2000., str. 14-19

Internet

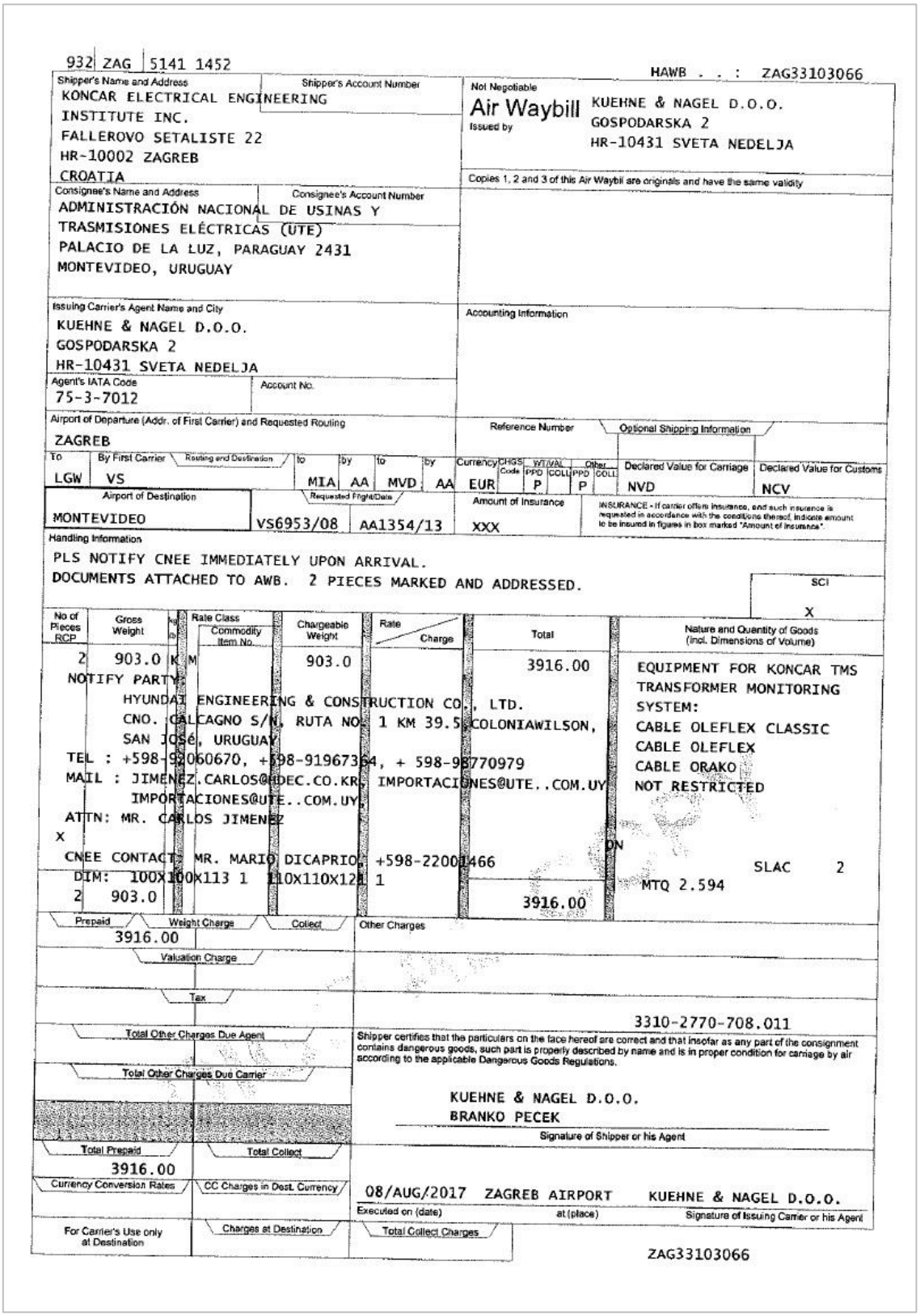
1. URL : http://www.eurostat.eu/ (28.08.2017.)
2. URL : http://www.gizmag.com/go/724 7/pictures/ (28.08.2017.)
3. URL : http://www.awbeditor.com/ (28.08.2017.)
4. URL : http://www.aviopovijest.hr/ (28.08.2017.)
5. URL : http://www.dzzs.hr/ (28.08.2017.)
6. URL : http://www.zracniprostor.hr/ (28.08.2017.)

POPIS SLIKA

Slika 1: Teretni zrakoplov 13

PRILOZI

Prilog 1: Zrakoplovni teretni list

932 ZAG 5141 1452

HAWB . . : ZAG33103066

Shipper's Name and Address: KONCAR ELECTRICAL ENGINEERING INSTITUTE INC. FALLEROVO SETALISTE 22 HR-10002 ZAGREB CROATIA

Shipper's Account Number

Not Negotiable

Air Waybill

Issued by: KUEHNE & NAGEL D.O.O. GOSPODARSKA 2 HR-10431 SVETA NEDELJA

Copies 1, 2 and 3 of this Air Waybill are originals and have the same validity

Consignee's Name and Address: ADMINISTRACIÓN NACIONAL DE USINAS Y TRASMISIONES ELÉCTRICAS (UTE) PALACIO DE LA LUZ, PARAGUAY 2431 MONTEVIDEO, URUGUAY

Consignee's Account Number

Issuing Carrier's Agent Name and City: KUEHNE & NAGEL D.O.O. GOSPODARSKA 2 HR-10431 SVETA NEDELJA

Accounting Information

Agent's IATA Code: 75-3-7012

Account No.

Airport of Departure (Addr. of First Carrier) and Requested Routing: ZAGREB

Reference Number

Optional Shipping Information

To	By First Carrier	to	by	to	by	Currency	CHGS Code	WT/VAL PPD	WT/VAL COLL	Other PPD	Other COLL	Declared Value for Carriage	Declared Value for Customs
LGW	VS	MIA	AA	MVD	AA	EUR		P		P		NVD	NCV

Airport of Destination: MONTEVIDEO

Requested Flight/Date: VS6953/08 AA1354/13

Amount of Insurance: XXX

INSURANCE - If carrier offers insurance, and such insurance is requested in accordance with the conditions thereof, indicate amount to be insured in figures in box marked "Amount of Insurance".

Handling Information

PLS NOTIFY CNEE IMMEDIATELY UPON ARRIVAL.
DOCUMENTS ATTACHED TO AWB. 2 PIECES MARKED AND ADDRESSED.

SCI: X

No of Pieces RCP	Gross Weight	kg/lb	Rate Class / Commodity Item No.	Chargeable Weight	Rate / Charge	Total	Nature and Quantity of Goods (incl. Dimensions or Volume)
2	903.0	K	M	903.0		3916.00	EQUIPMENT FOR KONCAR TMS TRANSFORMER MONITORING SYSTEM: CABLE OLEFLEX CLASSIC CABLE OLEFLEX CABLE ORAKO NOT RESTRICTED
2	903.0					3916.00	MTQ 2.594

NOTIFY PARTY:
HYUNDAI ENGINEERING & CONSTRUCTION CO., LTD.
CNO. CALCAGNO S/N, RUTA NO. 1 KM 39.5 COLONIAWILSON,
SAN JOSÉ, URUGUAY
TEL : +598-92060670, +598-91967364, + 598-98770979
MAIL : JIMENEZ.CARLOS@HDEC.CO.KR, IMPORTACIONES@UTE..COM.UY
IMPORTACIONES@UTE..COM.UY,
ATTN: MR. CARLOS JIMENEZ
X
CNEE CONTACT: MR. MARIO DICAPRIO, +598-22001466
DIM: 100X100X113 1 110X110X128 1

DN

SLAC 2

Prepaid	Weight Charge	Collect
3916.00		

Valuation Charge

Tax

Other Charges

3310-2770-708.011

Total Other Charges Due Agent

Total Other Charges Due Carrier

Shipper certifies that the particulars on the face hereof are correct and that insofar as any part of the consignment contains dangerous goods, such part is properly described by name and is in proper condition for carriage by air according to the applicable Dangerous Goods Regulations.

KUEHNE & NAGEL D.O.O.
BRANKO PECEK
Signature of Shipper or his Agent

Total Prepaid	Total Collect
3916.00	

Currency Conversion Rates | CC Charges in Dest. Currency

08/AUG/2017 ZAGREB AIRPORT KUEHNE & NAGEL D.O.O.
Executed on (date) at (place) Signature of Issuing Carrier or his Agent

For Carrier's Use only at Destination | Charges at Destination | Total Collect Charges

ZAG33103066

Prilog 2: Komercijalna faktura

BUYER:

HYUNDAI ELECTRIC
700 Bangeojinsunhwan-doro, Dong-gu
682-792 ULSAN
Republic of Korea

CONSIGNEE:

ADMINISTRACIÓN NACIONAL DE USINAS Y TRASMISIONES ELÉCTRICAS (UTE)
PALACIO DE LA LUZ, PARAGUAY 2431, MONTEVIDEO, URUGUAY
TEL : + 598-22001466
ATTN: MR. MARIO DICAPRIO

NOTIFY PARTY:

HYUNDAI ENGINEERING & CONSTRUCTION CO., LTD.
CNO. CALCAGNO S/N, RUTA NO. 1 KM 39.5, COLONIA WILSON, SAN JOSÉ, URUGUAY
TEL : +598-92060670, +598-91967364, + 598-98770979
MAIL : jimenez.carlos@hdec.co.kr,
importaciones@ute..com.uy,
mdecaprio@ute.com.uy
ATTN : MR. CARLOS JIMENEZ

KONČAR
Electrical Engineering
INSTITUTE

quality austria SYSTEM CERTIFIED

Phone: +385 (0) 1 3656 297
Fax: +385 (0) 1 3667 309
e-mail: prodaja@koncar-institut.hr

INVOICE: 746 - P01 – 1 page 1/1

Place and date: Zagreb, 3.8.2017. 08:15
Operator code: 01
Date: 3.8.2017.
Due date: 2.9.2017.
Shipment date: 3.8.2017.
Our order code: **21510 20298**
Customer order: WE707TB4KE02
Our VAT ID No: HR37724368086 / Our EORI No: HR37724368086
Customer No: 6027

Terms of Delivery:	DAP (Incoterms 2010)

Terms of Payment:	By telegraphic transfer within 30 days after receipt of shipping document

No	Description	Quantity/ Unit of Measure	Amount EUR
	Equipment for KONCAR TMS Transformer Monitoring System:		
	1. Cable Oleflex Classic 0,6/1 kV 4G 2,5mm *HS code: 8544 4999* *Country of Origin: Bulgaria*	450 m	980,18 EUR
	2. Cable Oleflex Classic 0,6/1 kV 7G 2,5mm *HS code: 8544 4999* *Country of Origin: Bulgaria*	420 m	1.518,26 EUR
	3. Cable Oleflex 0,6/1 kV 4G 2,5mm *HS code: 8544 4999* *Country of Origin: Bulgaria*	1000 m	2.178,19 EUR
	4. Cable Orako 0,9x7 *HS code: 8544 4993* *Country of Origin: Germany*	230 m	588,37 EUR

Contract Amount: EUR 8.195,00, DAP, Incoterms 2010
Project name: UTE Punta del Tigre CCPP
Destination: Administracion Nacional de Usinas y Transmisiones Electricas (UTE)
Shipping Mark: UTE, Uruguay

Colli No: 2
Pallete 2151020298-1C – dimensions 100 x 99 x 113 cm, gross weight 515 kg
Pallete 2151020298-2C – dimensions 109 x 110 x 117 cm, gross weight 471,9 kg

Net weight: 836,9 kg
Gross weight: 986,9 kg

21510 38.966,64 0,00 38.966,64

VAT is not calculated on the base of article 45, paragraph 1., point 1 Croatian VAT law / Isporuka oslobođena PDV-a temeljem članka 45. st 1. točka 1. Zakona o PDV-u	Subtotal:	VAT 0%:	Invoice total:
	5.265,00 EUR	**0,00**	**5.265,00 EUR**
	38.966,64 HRK	0,00	38.966,64 HRK

Bank Name: **Zagrebačka banka d.d., Zagreb, Croatia** IBAN No: **HR69 2360 0001 1012 2887 6** SWIFT:**ZABA HR 2X**
Payment method: bank transfer

Prepared by:
J. Siladi

KONČAR - Institut za elektrotehniku d. d.
ZAGREB 5

Approved by:
M. Tojčić Cvjetković

Prilog 3: Lista pakiranja

KONČAR
Electrical Engineering
INSTITUTE

SHIPPING SPECIFICATION (PACKING LIST) No: 2151020298-1C

SHIPPING MARK: UTE

Consignee: ADMINISTRACIÓN NACIONAL DE USINAS Y TRASMISIONES ELÉCTRICAS (UT
PALACIO DE LA LUZ, PARAGUAY 2431, MONTEVIDEO, URUGUAY
TEL : + 598-22001466 , ATTN: MR. MARIO DICAPRIO

Contractor: Hyundai Electric & Energy Systems Co., Ltd.
Contract No: WE707TB4KE02_PO
Project: UTE Punta Del Tigre

Notify Party: HYUNDAI ENGINEERING & CONSTRUCTION CO.LTD
GNO. CALCAGNO S/N RUTA NO.1 KM 39.5
COLONIA WILSON SAN JOSE, URUGUAY
TEL : +598-02360570, +598-91967364, + 598-98770979
MAIL : JIMENEZ.CARLOS@HDEC.CO.KR , IMPORTACIONES@UTE.COM.UY, MDECAPRIO@UTE.COM.UY

Destination: ADMINISTRACIÓN NACIONAL DE USINAS Y TRASMISIONES ELÉCTRICAS (UTE)
PALACIO DE LA LUZ, PARAGUAY 2431, MONTEVIDEO, URUGUAY

Manufacturer: KONCAR
Electrical Engineering Institute Inc.
Fallerovo setaliste 22 10002 Zagreb, CROATIA

Type of equipment: Transformer monitoring system (equipment)
Year of manufacture: 2017.
Country of origin: Croatia

Colli number	Weight [kg]		Dimension [cm]			Volume	Item No.	Description of goods	Quantity per Colli	
	Net	Gross	Length	Width	Height	m³			Quantity	unit
								TRANSFORMER MONITORING SYSTEM (equipment):		
2151020298-1C	445,0	515,00	108	99	113	1,116	1	Cable Oliflex Classic 0,6/1 kV 4G 2,5mm	430	m
							2	Cable Oliflex Classic 0,6/1 kV 7G 2,5mm	420	m
2151020298-2C	391,0	471,90	108	110	117	1,403	3	Cable Oliflex Classic 0,6/1 kV 4G 2,5mm	1000	m
							4	Cable Draka 0,6x7	230	m
Total colli:	Total weight:									
2	836,9	986,9		total volume / m³:		2,522				

Delivery prepared by:
Vedran Hren 2.8.2017

page 1/1

KONČAR - institut za elektrotehniku d. d. ZAGREB

Controlled by:
Samir Keitoue 2.8.2017

Prilog 4: Dispozicija

KUEHNE+NAGEL

IZVOZNIK: KONČAR – Institut za elektrotehniku d.d., Fallerovo šetalište 22, 10000 Zagreb, OIB 37724368086

Predmet: Dispozicija za izvoz broj 8

1. Pošiljatelj: KONČAR – Institut za elektrotehniku d.d., Fallerovo šetalište 22, 10000 Zagreb
2. Kupac: HYUNDAI ELECTRIC, &Energy Systems Co., Ltd., 770 Bangeonjinsunhwan-doro, Dongu-gu, 682-792 Ulsan, Republic of Korea
   točan naziv i adresa
3. Primatelj: Administracion Nacional de Usinas y Transmisiones Electricas (UTE), Palacio de la Luz, Paraguay 2431, Montevideo, Uruguay
   točan naziv i adresa, telefon, fax, odgovorna osoba
4. Vrijednost robe iz računa/ugovora: 5.265,00 EUR
5. Paritet prema INCOTERMS-u: DAP
6.

PODACI O ROBI					
	TRGOVAČKI NAZIV	TARIFNI BROJ	NETO KG	VRIJEDNOST	PREFERENCIJALNO PORIJEKLO DA/NE
	Equipment for KONCAR TMS Transformer Monitoring System consisting of:				
1.	Cable Oleflex Classic 0,6/1 kV 4G 2,5mm	85444999	548,6 kg	3.158,37 EUR	NE
2.	Cable Oleflex Classic 0,6/1 kV 7G 2,5mm	85444999	215 kg	1.518,26 EUR	NE
3.	Cable Orako 0,9x7	85444993	73,3 kg	588,37 EUR	NE

- u slučaju više od 5 robnih stavaka, izvoznik koristi Prilog dispoziciji koji potpisuje i ovjerava žigom

7. Količina robe: u jedinici mjere: _____ brutto težina: 986,9 kg
   broj koleta i vrsta: 2 netto težina: 836,9
8. Mjesto carinjenja: _____
9. Vrsta transporta: AVIO
   cestovni, željeznički, zračni, pomorski, kombinirani, zbirni, pošta
10. Roba osigurana (ne/da): _____ Relacija: _____ Rizik: _____
    osigurana vrijednost _____ osiguravatelj i broj police: _____
11. Datum i mjesto preuzimanja robe: 3.8.2017. Končar – Institut d.d.
12. Roba podliježe mjerama ograničenja izvoza prema TARIC-u : **NE**
13. Zemlja naplate: _____ Zemlja namjene: _____
14. Upute za popunjavanje EUR-a: _____
15. Upute za popunjavanje transportnih isprava: _____
16. Vrsta carinskog postupka: REDOVAN IZVOZ
17. Dodatne upute: garancija 11002/2013/0394/8
18. Prijevozne i ostale troškove plaća: pošiljatelj
    matični broj/porezni broj, naziv i adresa, žiro-račun

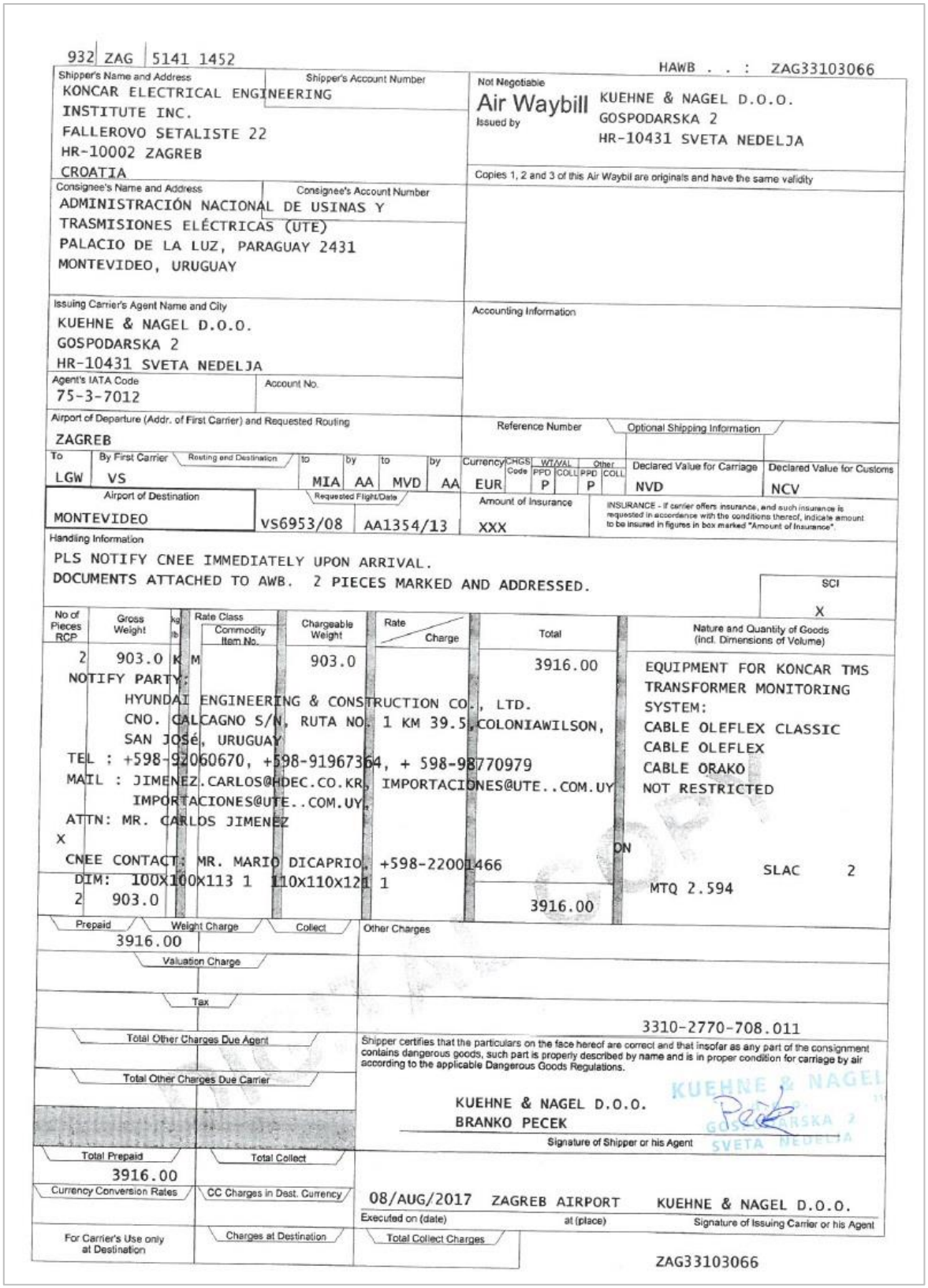
Sukladno članku 18. st.1 Carinskog zakonika Unije – Uredba (EU) 952/2013 (IZRAVNO OPUNOMOĆENJE), ova dispozicija je ujedno i ovlaštenje otpremniku: KUEHNE & NAGEL d.o.o., OIB 81210206592 , Gospodarska 2, Sv.Nedelja, Hrvatska, da u naše ime i za naš račun može obaviti radnje vezane uz carinjenje gore navedene robe.
Mi kao izvoznik preuzimamo punu odgovornost prema otpremniku za cjelovitost i točnost svih danih podataka i pravovremenu dostavu svih potrebnih dokumenata te snosimo punu (materijalnu i prekršajnu) odgovornost za sva potraživanja trećih osoba, uključujući Carinsku upravu RH, uslijed netočnih / nepotpunih podataka, nepotpune dokumentacije i/ili nepravilnosti utvrđenih carinskim pregledom ili naknadnom carinskom kontrolom, sve tijekom vremenskoga razdoblja definiranog relevantnim propisima.
Otpremnik posluje prema Okvirnim propisima FIATA-e za usluge otpremništva.

PRILOZI: račun prodavatelja broj: Invoice 746-P01-1
EUR1: _____
ostalo: _____

Potpis i žig odgovorne osobe

KONČAR Elektrotehnika ZAGREB

Prilog 5: Zrakoplovni teretni list

932 ZAG 5141 1452

HAWB . . : ZAG33103066

Shipper's Name and Address: KONCAR ELECTRICAL ENGINEERING INSTITUTE INC. FALLEROVO SETALISTE 22 HR-10002 ZAGREB CROATIA

Shipper's Account Number

Not Negotiable

Air Waybill

Issued by: KUEHNE & NAGEL D.O.O. GOSPODARSKA 2 HR-10431 SVETA NEDELJA

Copies 1, 2 and 3 of this Air Waybill are originals and have the same validity

Consignee's Name and Address: ADMINISTRACIÓN NACIONAL DE USINAS Y TRASMISIONES ELÉCTRICAS (UTE) PALACIO DE LA LUZ, PARAGUAY 2431 MONTEVIDEO, URUGUAY

Consignee's Account Number

Issuing Carrier's Agent Name and City: KUEHNE & NAGEL D.O.O. GOSPODARSKA 2 HR-10431 SVETA NEDELJA

Accounting Information

Agent's IATA Code: 75-3-7012

Account No.

Airport of Departure (Addr. of First Carrier) and Requested Routing: ZAGREB

Reference Number

Optional Shipping Information

To	By First Carrier	Routing and Destination	to	by	to	by	Currency	CHGS Code	WT/VAL PPD	WT/VAL COLL	Other PPD	Other COLL	Declared Value for Carriage	Declared Value for Customs
LGW	VS		MIA	AA	MVD	AA	EUR		P		P		NVD	NCV

Airport of Destination: MONTEVIDEO

Requested Flight/Date: VS6953/08 AA1354/13

Amount of Insurance: XXX

INSURANCE - If carrier offers insurance, and such insurance is requested in accordance with the conditions thereof, indicate amount to be insured in figures in box marked "Amount of Insurance".

Handling Information

PLS NOTIFY CNEE IMMEDIATELY UPON ARRIVAL.
DOCUMENTS ATTACHED TO AWB. 2 PIECES MARKED AND ADDRESSED.

SCI: X

No of Pieces RCP	Gross Weight	kg/lb	Rate Class / Commodity Item No.	Chargeable Weight	Rate / Charge	Total	Nature and Quantity of Goods (incl. Dimensions or Volume)
2	903.0	K	M	903.0		3916.00	EQUIPMENT FOR KONCAR TMS TRANSFORMER MONITORING SYSTEM: CABLE OLEFLEX CLASSIC CABLE OLEFLEX CABLE ORAKO NOT RESTRICTED
							NOTIFY PARTY: HYUNDAI ENGINEERING & CONSTRUCTION CO., LTD. CNO. CALCAGNO S/N, RUTA NO. 1 KM 39.5, COLONIAWILSON, SAN JOSé, URUGUAY TEL : +598-92060670, +598-91967364, + 598-98770979 MAIL : JIMENEZ.CARLOS@HDEC.CO.KR, IMPORTACIONES@UTE..COM.UY IMPORTACIONES@UTE..COM.UY, ATTN: MR. CARLOS JIMENEZ
X							CNEE CONTACT: MR. MARIO DICAPRIO, +598-22001466
							DIM: 100X100X113 1 110x110x121 1
2	903.0					3916.00	ON SLAC 2 MTQ 2.594

Prepaid	Weight Charge	Collect	Other Charges
	3916.00		

Valuation Charge

Tax: 3310-2770-708.011

Total Other Charges Due Agent

Total Other Charges Due Carrier

Shipper certifies that the particulars on the face hereof are correct and that insofar as any part of the consignment contains dangerous goods, such part is properly described by name and is in proper condition for carriage by air according to the applicable Dangerous Goods Regulations.

KUEHNE & NAGEL D.O.O.
BRANKO PECEK

Signature of Shipper or his Agent

Total Prepaid	Total Collect
3916.00	

Currency Conversion Rates | CC Charges in Dest. Currency

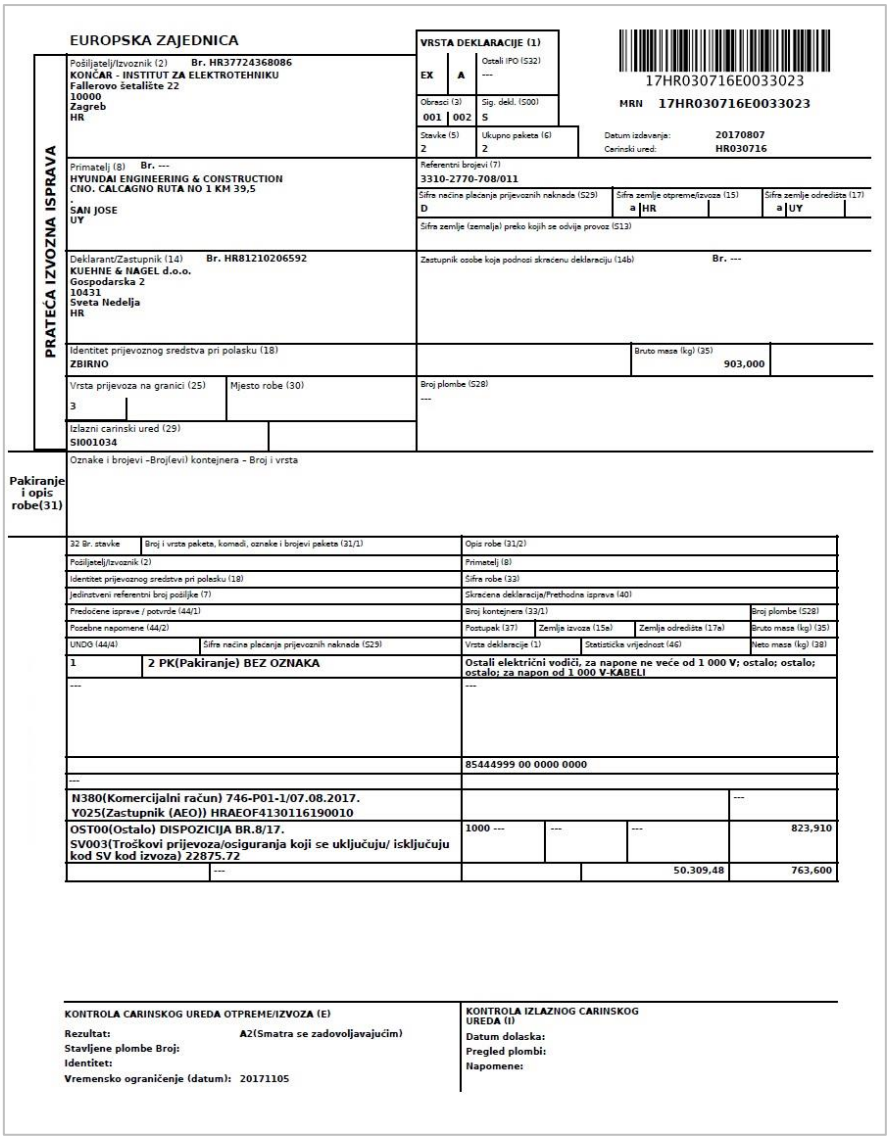
Executed on (date): 08/AUG/2017 at (place): ZAGREB AIRPORT

Signature of Issuing Carrier or his Agent: KUEHNE & NAGEL D.O.O.

For Carrier's Use only at Destination | Charges at Destination | Total Collect Charges

ZAG33103066

Prilog 6: Prateća izvozna isprava

EUROPSKA ZAJEDNICA

PRATEĆA IZVOZNA ISPRAVA

Pošiljatelj/Izvoznik (2) Br. HR37724368086
KONČAR - INSTITUT ZA ELEKTROTEHNIKU
Fallerovo šetalište 22
10000
Zagreb
HR

VRSTA DEKLARACIJE (1): EX | A
Ostali IPO (S32): ---
Obrasci (3): 001 | 002
Sig. dekl. (S00): S
Stavke (5): 2
Ukupno paketa (6): 2
Datum izdavanja: 20170807
Carinski ured: HR030716

17HR030716E0033023
MRN 17HR030716E0033023

Primatelj (8) Br. ---
HYUNDAI ENGINEERING & CONSTRUCTION
CNO. CALCAGNO RUTA NO 1 KM 39,5
.
SAN JOSE
UY

Referentni brojevi (7): 3310-2770-708/011
Šifra načina plaćanja prijevoznih naknada (S29): D
Šifra zemlje otpreme/izvoza (15): a | HR
Šifra zemlje odredišta (17): a | UY
Šifra zemlje (zemalja) preko kojih se odvija provoz (S13):

Deklarant/Zastupnik (14) Br. HR81210206592
KUEHNE & NAGEL d.o.o.
Gospodarska 2
10431
Sveta Nedelja
HR

Zastupnik osobe koja podnosi skraćenu deklaraciju (14b) Br. ---

Identitet prijevoznog sredstva pri polasku (18): ZBIRNO
Bruto masa (kg) (35): 903,000
Vrsta prijevoza na granici (25): 3
Mjesto robe (30):
Broj plombe (S28): ---
Izlazni carinski ured (29): SI001034

Pakiranje i opis robe(31)

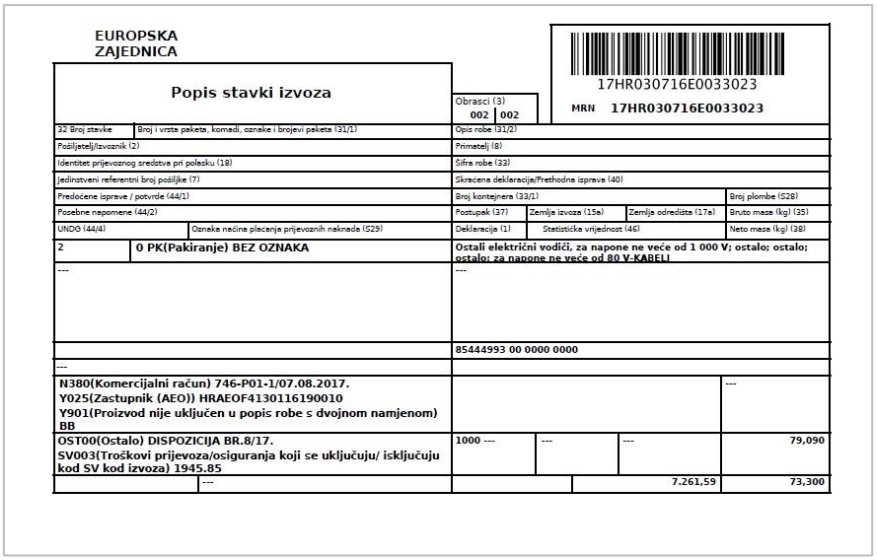
Oznake i brojevi -Broj(evi) kontejnera - Broj i vrsta

32 Br. stavke	Broj i vrsta paketa, komadi, oznake i brojevi paketa (31/1)	Opis robe (31/2)			
Pošiljatelj/Izvoznik (2)		Primatelj (8)			
Identitet prijevoznog sredstva pri polasku (18)		Šifra robe (33)			
Jedinstveni referentni broj pošiljke (7)		Skraćena deklaracija/Prethodna isprava (40)			
Predočene isprave / potvrde (44/1)		Broj kontejnera (33/1)			Broj plombe (S28)
Posebne napomene (44/2)		Postupak (37)	Zemlja izvoza (15a)	Zemlja odredišta (17a)	Bruto masa (kg) (35)
UNDG (44/4)	Šifra načina plaćanja prijevoznih naknada (S29)	Vrsta deklaracije (1)	Statistička vrijednost (46)		Neto masa (kg) (38)
1	2 PK(Pakiranje) BEZ OZNAKA	Ostali električni vodiči, za napone ne veće od 1 000 V; ostalo; ostalo; ostalo; za napon od 1 000 V-KABELI			
---		---			
		85444999 00 0000 0000			

N380(Komercijalni račun) 746-P01-1/07.08.2017. Y025(Zastupnik (AEO)) HRAEOF4130116190010					---
OST00(Ostalo) DISPOZICIJA BR.8/17. SV003(Troškovi prijevoza/osiguranja koji se uključuju/ isključuju kod SV kod izvoza) 22875.72		1000 ---	---	---	823,910
	---			50.309,48	763,600

KONTROLA CARINSKOG UREDA OTPREME/IZVOZA (E)
Rezultat: A2(Smatra se zadovoljavajućim)
Stavljene plombe Broj:
Identitet:
Vremensko ograničenje (datum): 20171105

KONTROLA IZLAZNOG CARINSKOG UREDA (I)
Datum dolaska:
Pregled plombi:
Napomene:

EUROPSKA ZAJEDNICA

Popis stavki izvoza

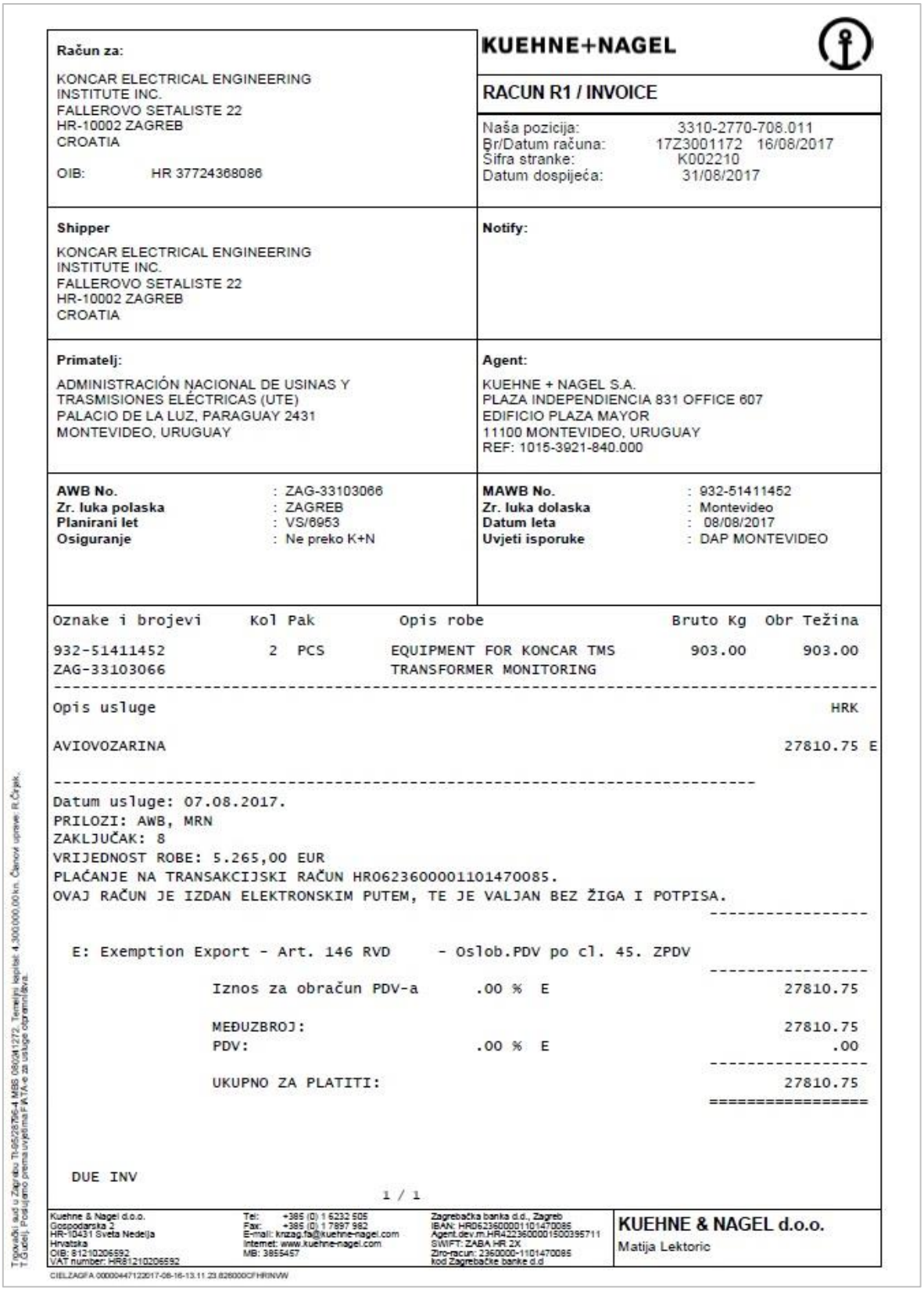
Obrasci (3): 002 | 002

17HR030716E0033023
MRN 17HR030716E0033023

32 Broj stavke	Broj i vrsta paketa, komadi, oznake i brojevi paketa (31/1)	Opis robe (31/2)			
Pošiljatelj/Izvoznik (2)		Primatelj (8)			
Identitet prijevoznog sredstva pri polasku (18)		Šifra robe (33)			
Jedinstveni referentni broj pošiljke (7)		Skraćena deklaracija/Prethodna isprava (40)			
Predočene isprave / potvrde (44/1)		Broj kontejnera (33/1)			Broj plombe (S28)
Posebne napomene (44/2)		Postupak (37)	Zemlja izvoza (15a)	Zemlja odredišta (17a)	Bruto masa (kg) (35)
UNDG (44/4)	Oznaka načina plaćanja prijevoznih naknada (S29)	Deklaracija (1)	Statistička vrijednost (46)		Neto masa (kg) (38)
2	0 PK(Pakiranje) BEZ OZNAKA	Ostali električni vodiči, za napone ne veće od 1 000 V; ostalo; ostalo; ostalo; za napone ne veće od 80 V-KABELI			
---		---			
		85444993 00 0000 0000			

N380(Komercijalni račun) 746-P01-1/07.08.2017. Y025(Zastupnik (AEO)) HRAEOF4130116190010 Y901(Proizvod nije uključen u popis robe s dvojnom namjenom) BB					---
OST00(Ostalo) DISPOZICIJA BR.8/17. SV003(Troškovi prijevoza/osiguranja koji se uključuju/ isključuju kod SV kod izvoza) 1945.85		1000 ---	---	---	79,090
	---			7.261,59	73,300

Prilog 7: Faktura

Račun za:

KONCAR ELECTRICAL ENGINEERING
INSTITUTE INC.
FALLEROVO SETALISTE 22
HR-10002 ZAGREB
CROATIA

OIB: HR 37724368086

KUEHNE+NAGEL

RACUN R1 / INVOICE

Naša pozicija: 3310-2770-708.011
Br/Datum računa: 17Z3001172 16/08/2017
Šifra stranke: K002210
Datum dospijeća: 31/08/2017

Shipper

KONCAR ELECTRICAL ENGINEERING
INSTITUTE INC.
FALLEROVO SETALISTE 22
HR-10002 ZAGREB
CROATIA

Notify:

Primatelj:

ADMINISTRACIÓN NACIONAL DE USINAS Y
TRASMISIONES ELÉCTRICAS (UTE)
PALACIO DE LA LUZ, PARAGUAY 2431
MONTEVIDEO, URUGUAY

Agent:

KUEHNE + NAGEL S.A.
PLAZA INDEPENDIENCIA 831 OFFICE 607
EDIFICIO PLAZA MAYOR
11100 MONTEVIDEO, URUGUAY
REF: 1015-3921-840.000

AWB No. : ZAG-33103066
Zr. luka polaska : ZAGREB
Planirani let : VS/6953
Osiguranje : Ne preko K+N

MAWB No. : 932-51411452
Zr. luka dolaska : Montevideo
Datum leta : 08/08/2017
Uvjeti isporuke : DAP MONTEVIDEO

Oznake i brojevi	Kol	Pak	Opis robe	Bruto Kg	Obr Težina
932-51411452 ZAG-33103066	2	PCS	EQUIPMENT FOR KONCAR TMS TRANSFORMER MONITORING	903.00	903.00

Opis usluge	HRK
AVIOVOZARINA	27810.75 E

Datum usluge: 07.08.2017.
PRILOZI: AWB, MRN
ZAKLJUČAK: 8
VRIJEDNOST ROBE: 5.265,00 EUR
PLAĆANJE NA TRANSAKCIJSKI RAČUN HR0623600001101470085.
OVAJ RAČUN JE IZDAN ELEKTRONSKIM PUTEM, TE JE VALJAN BEZ ŽIGA I POTPISA.

E: Exemption Export - Art. 146 RVD - Oslob.PDV po cl. 45. ZPDV

Iznos za obračun PDV-a	.00 %	E	27810.75
MEĐUZBROJ:			27810.75
PDV:	.00 %	E	.00
UKUPNO ZA PLATITI:			27810.75

DUE INV

1 / 1

Kuehne & Nagel d.o.o.
Gospodarska 2
HR-10431 Sveta Nedelja
Hrvatska
OIB: 81210206592
VAT number: HR81210206592

Tel: +385 (0) 1 6232 505
Fax: +385 (0) 1 7897 962
E-mail: knzag.fa@kuehne-nagel.com
internet: www.kuehne-nagel.com
MB: 3855457

Zagrebačka banka d.d., Zagreb
IBAN: HR0623600001101470085
Agent.dev.m.HR4223600001500395711
SWIFT: ZABA HR 2X
Žiro-račun: 2360000-1101470085
kod Zagrebačke banke d.d

KUEHNE & NAGEL d.o.o.
Matija Lektoric

CIELZAGFA 0000044712201 7-08-16-13.11.23.626000CFHRINVW

Trgovački sud u Zagrebu Tt-05/287/6-4 MBS 080041272, Temeljni kapital: 4.300.000,00 kn. Članovi uprave: R.Čvrjak, T.Gudelj. Poslujemo prema uvjetima FIATA-e za usluge otpremništva.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet prometnih znanosti
10000 Zagreb
Vukelićeva 4

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI I SUGLASNOST

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem kako je ovaj završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem kako nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, niti je prepisan iz necitiranog rada, te nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem također, kako nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Svojim potpisom potvrđujem i dajem suglasnost za javnu objavu završnog rada pod naslovom **Logističke funkcije špeditera u zračnom prometu**

na internetskim stranicama i repozitoriju Fakulteta prometnih znanosti, Digitalnom akademskom repozitoriju (DAR) pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

U Zagrebu, 4.9.2017

Student/ica:

(potpis)